

Göteborgs
Stad

Delårsrapport per augusti 2017

Innehållsförteckning

1 Syfte med och målgrupp för delårsrapporten	3
2 Omvärldsanalys	4
3 Viktiga beslut och händelser	6
4 Väsentliga personalförhållanden	9
5 Göteborgs Stads övergripande ekonomiska utveckling.....	13
5.1 Koncernens ekonomiska utveckling	13
5.1.1 Koncernens resultat för perioden och prognostiserat helårsresultat.....	13
5.1.2 Koncernens investeringar.....	13
5.2 Stadens riktlinjer för god ekonomisk hushållning	14
5.3 Finansiell uppföljning och riskhantering	15
5.4 Kommunens ekonomiska utveckling.....	17
5.4.1 Finansierings- och kostnadsutveckling	17
5.4.2 Kommunens resultat för perioden och prognostiserat helårsresultat	18
5.4.3 Balanskravsutredning.....	19
5.4.4 Kommunens investeringar och låneutveckling	20
6 Ekonomi - analys och riskbedömning av nämnder och bolag.....	22
6.1 Stadsdelsnämnder	22
6.2 Facknämnder	24
6.3 Bolag.....	27
6.4 Kommunalförbund.....	29
6.5 Göteborgs Stads organisation	30
7 Finansiella räkenskaper för koncernen och kommunen	31
7.1 Resultaträkning.....	31
7.2 Balansräkning	32
7.3 Noter	33
7.4 Redovisningsprinciper	36
7.5 Finansiella nyckeltal - kommunen.....	37
7.6 Resultatredovisning nämnder	39
7.7 Investeringsredovisning nämnder.....	41

1 Syfte med och målgrupp för delårsrapporten

Enligt Lag om kommunal redovisnings nionde kapitel ska en delårsrapport upprättas minst en gång per år. Den ska upprättas mellan juni och september månad. Göteborgs Stad har valt att upprätta sin delårsrapport per den 31 augusti, vilket innebär att de analyser som presenteras i rapporten baseras på de första åtta månaderna under 2017. Rapporten innehåller också en prognos över det finansiella resultatet per den 31 december 2017.

Delårsrapporten innehåller en kort omvärldsanalys, viktiga beslut och händelser i verksamheten, en beskrivning av väsentliga personalförhållanden och ekonomiska analyser. Dessa kapitel utgör förvaltningsberättelse. Därutöver återfinns finansiella räkenskaper för Göteborgs Stads koncern och kommun.

Göteborgs Stads delårsrapport lämnas av kommunstyrelsen till kommunfullmäktige som en del i uppföljningsrapport 2. Den vänder sig också till externa intressenter i form av exempelvis kreditgivare, leverantörer och offentliga myndigheter. Delårsrapporten produceras av stadsledningskontoret för kommunstyrelsen.

2 Omvärldsanalys

Den ekonomiska utvecklingen visar på BNP-tillväxt och sänkta arbetslöshetssiffror

Tillväxten i världsekonomi på bättringsvägen

Allt sedan finanskrisen 2008 - 2009 har världsekonomi brottats med svaga tillväxtsiffror och en mycket långsam återhämtning. Under 2017 kan skönjas en försiktigt starkare tillväxt. Alla OECD länder uppvisar nu tillväxt vilket är första gången sedan finanskrisen. Samtidigt bör i ljuset av denna bild påpekas att mycket av tillväxten också kan förklaras av expansiv politik med mycket låga räntor och finanspolitiska stimulanser som driver på. Världen har inte tidigare sett så utbredt expansiv politik och centralbankerna i världen kommer sannolikt att behöva gå försiktigt fram när de skall normalisera sina stimulanser. I dagsläget har världens riksbanker använt "sedelpressen" och skapat ett gigantiskt överskott på pengar, om 15 000 miljarder dollar, vilket motsvarar tjugo procent av det globala börsvärdet.

För Europas del återhämtar sig tillväxten och nådde för andra kvartalet 2017 upp till 2,2 procent, vilket är den högsta sedan 2011. Det innebär också att arbetslösheten fortsätter nedåt och var i juni 9,1 procent vilket är tre procentenheter lägre än toppnoteringen i mitten av 2013.

Fortsatt stark tillväxt i Sverige

Svensk ekonomi utvecklas fortsatt positivt med sänkt arbetslöshet, ökad sysselsättningsgrad och höga investeringar. Trots denna utveckling bedöms löneutveckling var fortsatt måttfull med ökning kring 2,5 procent 2018. Den starka tillväxten gör att staten också har möjlighet att lägga budgetförslag som tillför konsumtionsutrymme för stora grupper i form av sänkt skatt för pensionärer och ökat barnbidrag. Stadsledningskontoret kan dock konstatera att regeringen bedömer skatteunderlagstillväxten framåt som mer positiv än flera andra bedömare. Regeringen föreslår också ökade generella statsbidrag till kommunsektorn från 2019. Stadsledningskontoret menar att dessa skall ses i ljuset av den demografisk press som sektorn befinner sig i framåt, vilket innebär att dessa tillskott adresserar effekten av allt färre i åldern 20 - 64 år i relation till de äldre och yngre. Tillskotten kan därför inte fyllas av nya reformer för sektorn.

Befolkningsutveckling

Göteborg har de senaste 10 åren vuxit med mellan 6 000 till 8 000 invånare per år. Enligt den senaste befolkningsprognosen kommer Göteborg att fortsätta växa i en snabb takt.

Befolkningstillväxten beror främst på en stor invandring och att det är fler som föds än som dör. Däremot fortsätter Göteborg att tappa invånare till kommunerna i Göteborgsregionen. Under stora delar av 2000-talet har den årliga flyttförlusten legat runt 2 000 personer. Förra året var flyttförlusten 3 500 och trenden har förstärkts ytterligare under det första halvåret 2017. Det är framförallt en minskad inflyttning av unga vuxna och en ökad utflyttning av barnfamiljer som bidrar till utvecklingen.

Fram till och med augusti har Göteborg tagit emot 1 700 flyktingar som har fått uppehållstillstånd. Det kan jämföras med att Göteborg under hela 2016 tog emot 3 600 nyanlända med uppehållstillstånd. Antalet asylsökande i Göteborg är något lägre än 2016 men nivån är fortsatt hög, cirka 4 000 personer.

EU försöker enas om ett nytt system för asylsökande

EU-ländernas målsättning att nå en överenskommelse om en ny asylpolitik senast i juni 2017 infriades inte och förhandlingarna fortsätter under hösten, sannolikt längre.

Den största stötstenen är kommissionens förslag till revidering av Dublinförordningen. Förslaget innebär att en omfördelningsmekanism aktiveras med automatik när antalet asylansökningar i en medlemsstat överstiger en viss tröskel, och skulle innebära en solidarisk fördelning av de asylsökande. Andra delar i den föreslagna gemensamma asylpolitiken är en mer likartad bedömning av asylansökningar, förstärkt bevakning av EU:s yttre gräns och fler partnerskap med tredje land.

Framtiden för EU:s sammanhållningspolitik

EU-kommissionen öppnade samrådsförfarandet när det gäller den framtida sammanhållningspolitiken vid ett forum i Bryssel i slutet på juni.

Sammanhållningspolitiken är EU:s viktigaste investeringsverktyg för att skapa tillväxt och sysselsättning lokalt och regionalt i Europa och genomförs främst via regionalfonden och socialfonden. Under innevarande period står den för en tredjedel av EU:s totala budgetram.

Mycket talar för att budgeten minskar i och med Storbritanniens utträde. Kommissionen och flera medlemsländer har dessutom aviserat att de vill öka budgeten för politikområden som gränsskydd, terrorbekämpning, migration och klimat. Det tycks alltså sannolikt att sammanhållningspolitiken kan komma att utgöra en mindre andel av en mindre budget under den budgetperiod som börjar år 2021 jämfört med denna budgetperiod (2014-2020). Desto viktigare då vilken inriktning den får.

Sammanhållningspolitiken är viktig för den lokala och regionala nivån i Sverige – under innevarande period tas cirka 20 miljarder i finansiering emot.

Nya åtgärder mot terrorism

Regeringen och Alliansen nådde i juni en överenskommelse om nya åtgärder mot terrorism. Bland de föreslagna åtgärderna finns en permanent funktion för nationell samordning mot extremism och att ett stärkt stöd till avhoppare byggs upp.

Kommunerna ska få stöd i att ta fram lokala lägesbilder och handlingsplaner, och vid behov konkret stöd från insatsteam. En annan åtgärd rör skärpt säkerhet i den offentliga miljön, där Myndigheten för säkerhet och beredskap ges i uppdrag att samordna det risk- och sårbarhetsarbete som bidrar till trygghet och säkerhet. I uppdraget ska ingå att kartlägga luckor i ansvar, samla och sprida kunskap samt ge nationell vägledning för skyddsåtgärder. Arbetet ska göras i samverkan med de statliga myndigheter som i första hand berörs och kommunerna.

Försenat höghastighetståg till Borås

Trafikverket presenterade i augusti sitt förslag till ny nationell infrastrukturplan för perioden 2018-2029. I förslaget sänks maxhastigheten på de tänkta höghastighetstågen från 320 km/h till 250 km/h, vilket innebär att en framtida tågresa mellan Göteborg och Stockholm skulle ta 2 tim 18 min istället för två timmar jämnt. Utbyggnaden av sträckan Göteborg-Borås blir sist ut av de sträckor som planeras. Den utbyggnaden kommer inte att ske förrän efter år 2029, enligt förslaget.

3 Viktiga beslut och händelser

Stadsutveckling

Planering och byggande

Planering för stadens utveckling pågår inom flera områden. Stadens satsning inom bostad 2021 har under våren resulterat i flera antagna planer, men även andra större planer har kommit till antagande. Kommunfullmäktige har till exempel antagit detaljplanen för bostäder och verksamheter vid Karlavagnsplatsen inom stadsdelen Lindholmen. Denna plan möjliggör bland annat för cirka 1 660 nya bostäder. En av byggnaderna som planeras är det så kallade Karlatornet som föreslås få en höjd av cirka 245 meter.

Under våren inleddes byggnationen av Hisingsbron som ska ersätta Götaälvbron och ett intensivt byggarbete pågår på flera platser i staden. Lisebergs planering för ett jubileumsprojekt som innehåller en stor vattenpark med integrerat upplevelsehotell gick vidare genom beslut i kommunfullmäktige. Sverigeförhandlingen som pågår med hög intensitet och nära kopplat till arbetet med målbild för kollektivtrafiken kom till en överenskommelse just innan sommaren. Överenskommelsen omfattar utbyggnad av infrastruktur för kollektivtrafik motsvarande 7 000 mnkr samt för cykel motsvarande 241 mnkr och ett bostadsåtagande för staden om 43 000 bostäder.

Stadsutvecklingswebben

Under våren lanserades stadens nya stadsutvecklingswebb. Den har sedan lanseringen i mars haft 68 000 besök, varav nästan 19 000 unika besökare. Arbetet med att utveckla webbplatsen till ett tydligt nav för stadens digitala kommunikation inom stadsutveckling har startats upp under sommaren. I augusti nominerades stadsutvecklingswebben till ”Svenska designpriset” och den 19 oktober presenteras vinnaren.

Fokus på vatten

Staden anslöt sig till Water Wise Cities, International Water Associations principer för vattenkloka städer, i anslutning till att Göteborgs Stad arrangerade den internationella konferensen Embrace the Water 12-14 juni 2017. Konferensen syftade till att samla stadsplanerare och tjänstemän inom vatten och avlopp för att dela med sig av erfarenheter och lösningar för att hantera utmaningarna som vatten, underifrån och uppifrån, ger en modern, hållbar och innovativ stad.

Ändamålsenlig organisation

För närvarande har stadsledningskontoret ett antal relativt omfattande utrednings- och förändringsuppdrag som berör stadens organisation inom olika verksamhetsområden. Inom ramen för översynen av stadens facknämndsorganisation har en slutrapport med förslag till förändringar av nuvarande organisation lämnats till kommunstyrelsen. Förslagen till förändring är mest omfattande inom stadsutvecklingsområdet och skulle vid ett genomförande innebära ett antal nya nämnder med nya ansvarsområden som ersätter nuvarande nämndsstruktur. Andra förslag innebär mer begränsade förändringar i nämnders ansvarsområden då kärnan i nämndernas nuvarande uppdrag kvarstår.

Under våren har kommunstyrelsen fastställt en tid- och genomförandeplan för införande av centrala nämnder för förskola och grundskola. En genomförandeorganisation har bildats för att förbereda inför de nya organisationernas ikraftträdande som enligt tidplanen ska ske 1 juli 2018. Arbetet med genomförandet sker med delaktighet av berörda förvaltningar. Interimistiska nämnder är tillsatta och rekrytering pågår av förvaltningschefer.

Med hänvisning till förestående förändring beträffande förskola och skola har kommunstyrelsen gett stadsledningskontoret i uppdrag att utreda förutsättningarna för stadsdelsnämndernas framtida organisation. Som ett första steg ska stadsledningskontoret återkomma med förslag till tidplan för utredningens utförande.

Välfärd och utbildning

Nyanlända

Nytt ersättningssystem för ensamkommande barn gäller från och med 1 juli 2017 vilket innebär generellt lägre ersättningsnivåer till kommunerna. Staden arbetar med omställning och anpassning av verksamheten till de nya ersättningsnivåerna.

Från 1 juni har en ny lag införts som ger möjlighet för personer, som är mellan 17 och 25 år och sökt asyl, att beviljas uppehållstillstånd för att fullfölja gymnasiestudier. Sannolikt innebär den nya lagstiftningen bland annat att fler ensamkommande unga kommer att få längre vistelsetid i Sverige.

Arbete med återvändande bli aktuellt när personers tillfälliga uppehållstillstånd går ut. Många har hunnit etablera sig här, vilket normalt försvårar återvändandearbetet. Stadens mottagandeorganisation för nyanlända kommer att möta frågor om personers återvändande i större utsträckning framöver.

Införande av valfrihetssystem enligt LOV inom hemtjänst och daglig verksamhet

Förberedelsearbete för införande av valfrihetssystem inom LOV pågår i stadsdelarna. Uppdragen innefattar hemtjänst enligt socialtjänstlagen och insatsen daglig verksamhet enligt LSS-lagstiftningen. Under försommaren startades Enheten för kontrakt och uppföljning. Enhetens uppdrag är, att för konkurrensutsatt verksamhet enligt LOV, godkänna privata utförare samt att följa upp privata utförare och verksamhet i egen regi.

AllAgeHub

En samverkansplattform för forskning, utveckling och innovation har startat som främjar tillgängliga boendemiljöer och välfärdstekniktjänster så att människor oavsett funktionsvariation och ålder kan leva självständiga och trygga liv. Göteborgs Stad är en av finansierarna.

Skolinspektion

För sju av de skolor som ingått i urvalet för Skolinspektionens regelbundna tillsyn har Skolinspektionen bedömt att Göteborgs Stad inte åtgärdat påtalade brister. Skolinspektionen har därför ansökt hos förvaltningsrätten om att viten ska utkrävas. Totalt omfattar ansökan 4 250 tkr. Förvaltningsrätten har inte lämnat beslut i något av ärendena ännu. Att Skolinspektionen lämnar föreläggande med vite är en ny företeelse. Det finns ännu ingen praxis på området, vilket gör det svårt att förutse såväl hur stor risken är att vitena ska utkrävas som hur stora belopp det i så fall kan röra sig om.

Demokrati o inflytande

Göteborgs Stad har under 2014-2015 på ett medskapande sätt tagit fram ett reglemente för ett strategiskt samråd mellan politiker och minoriteter som en viktig del i att säkra romsk delaktighet och inflytande i det systematiska och strategiska arbetet för romers rättigheter i Göteborgs Stad. 2017-02-28 tog KF beslut om att inrätta Göteborgs Stads råd för den nationella minoriteten romer.

I januari 2017 lanserades Göteborgs stads nya digitala verktyg för ökad delaktighet och inflytande - Göteborgsförslaget. Under året har cirka 15 100 personer utövat inflytande genom verktyget. Det har inkommit cirka 570 faktiska förslag och ca en tiondel av

dessa har nått 200 röster under en tremånadersperiod, vilket innebär att ansvarig nämnd ska behandla förslaget. Variationen bland förslagen är stor men majoriteten berör trafik- och stadsutvecklingsfrågor. Förslagsställarna är framförallt göteborgare från de centrala delarna av staden, födda under 60-, 70- och 80-talet och något fler är män än kvinnor. En utvärdering av första året med Göteborgsförslaget ska genomföras och där kommer frågor lyftas kring hur verktyget bättre kan nå ut till underrepresenterade grupper samt hur staden på ett mer samordnat sätt kan hantera inkomna förslag.

Göteborgs stad har under året genomfört nio medborgardialoger i fyra olika stadsdelar för att informera om processen kring det nya evenemangsområdet samt för att få medborgare att vara delaktiga genom en digital enkät. Över 2 000 personer besvarade enkäten. Utöver detta genomfördes telefonintervjuer samt särskilda dialogtillfällen med idrotts-, kultur-, förenings- och näringsliv. Resultatet av dialogerna ska ingå som en del av det beslutsunderlag som kommunstyrelsen tar ställning till avseende utvecklingen av framtidens evenemangsområde.

Säkerhet och trygghetsarbete

Efter terrorhändelsen i Stockholm den 7 april har Göteborgs Stad inhämtat kunskap och erfarenheter från under och efter terrorattacken i Stockholm.

Utvecklingen av den centrala krisledningsorganisationen fortsätter efter genomförd utbildning i våras. Årligen genomför stadsledningskontoret cirka 20 krisövningar med förvaltningar och bolag. Utöver dessa genomförs ett flertal utbildningsinsatser efter verksamheternas behov. Under våren togs beslut i KS om riktlinjer för stadens kriskommunikation. Handbok har tagits fram för att underlätta arbetet för stadens verksamheter.

För det fortsatta risk- och sårbarhetsanalysarbetet kommer framtaget kontinuitetsverktyg vara tillgängligt för förvaltningar och bolag under hösten.

Göteborgs Stad och polisen i Storgöteborg har utvecklat sin samverkan utifrån modellen Trygg i Göteborg med målet att öka tryggheten och minska brottsligheten i staden. De två mest centrala samverkansformerna i det brottsförebyggande arbetet för barn och unga vuxna i stadsdelarna är:

- Samverkansformen SSPF (skola-socialtjänst-polis-fritid) för barn och unga i riskzonen för kriminalitet.
- Samverkansformen sociala insatsgrupper (SIG) för unga vuxna som riskerar utveckla kriminell livsstil.

4 Väsentliga personalförhållanden

Verksamheten fortsätter att öka med bland annat fler socialsekreterare, elevassistenter, lärare och ingenjörer, till stor del beroende på ökande uppdrag och stadens befolkningsstruktur. Utmaningen är att både få tag på rätt kompetens och samtidigt anpassa personalvolymen till stadens långsiktiga ekonomiska förutsättningar. Flera stora yrkesgrupper är fortsatt svåra att rekrytera och behålla. Många verksamheter vittnar om en hög arbetsbelastning, och det finns ett stort fokus på åtgärder för att få en förbättrad arbetsmiljö. Sjukfrånvaron är oförändrad sedan förra året, men på en fortsatt hög nivå.

Personalvolym

Förvaltningarnas personalvolym i arbetad tid till och med augusti har ökat med 3,0 procent jämfört med motsvarande period föregående år. Ökningen fortsätter, men är lägre än 2016. Prognosen för 2017 är drygt 40 000 årsarbetare, en ökning med cirka 1 000 (2,6 %). Stadsdelarnas individ- och familjeomsorg och för- och grundskola, samt gymnasieskolan och de planerande förvaltningarna står för större delen av ökningen. Äldreomsorgen har oförändrad volym. Social resursförvaltning har minskat personalvolymen på grund av minskad verksamhet för ensamkommande barn.

Personalvolymen för de kommunala bolagen prognostiseras med en liten minskning, som tillsammans med övergången för Upphandlingsbolaget AB till nämndsektorn kan innebära 100 färre årsarbetare för bolagssektorn för 2017.

Då den ekonomiska utvecklingen i staden på sikt är bekymmersam är det rimligt anta att personalvolymens ökning inte kommer att kunna fortsätta på samma nivå kommande år.

Personalstruktur

Antalet tillsvidareanställda medarbetare vid förvaltningarna var i augusti drygt 35 000, en ökning jämfört med augusti 2016 med cirka 1 000. Yrkesgrupperna socialsekreterare, elevassistenter och lärare har fortsatt öka, men också ingenjörer/arkitekter, handläggare och administratörer. Däremot har till exempel antalet undersköterskor minskat. Totala antalet anställda har inte ökat lika mycket, utan med drygt 600, då tidsbegränsat anställda inklusive timavlönade har minskat.

Andel av den arbetade tiden utförd av timavlönade har minskat till och med augusti med en halv procentenhet jämfört med samma period 2016, och uppgår nu till 6,6 procent för förvaltningarna totalt. Motsvarande minskning gäller stadsdelarna där andelen uppgår till 7,2 procent. Andelen varierar mellan stadsdelarna och är lägst, 5,5 procent, i Norra Hisingen. Mest har andelen minskat i Östra Göteborg, till 5,6 procent. Inom fackförvaltningarna har andelen minskat mest i idrotts- och föreningsförvaltningen.

Sjukfrånvaro

Nämndernas rapportering visar att det är ett stort fokus på den höga sjukfrånvaron. Flertalet av stadens verksamheter rapporterar om att medarbetarna upplever hög arbetsbelastning och saknar tid för återhämtning. Sjukfrånvaron är i princip av samma omfattning som för ett år sedan, 8,8 procent. Positivt är att sjukfrånvaron för de äldsta medarbetarna över 49 år minskar. Oroande är att sjukfrånvaron i den yngsta åldersgruppen under 30 år ökar mest. Staden har påbörjat ett förstärkt samarbete med Försäkringskassan för att gemensamt arbeta med sjukfrånvaron. Nedanstående tabell visar sjukfrånvaron totalt för förvaltningarna.

Stadsdelsförvaltningarna har en sjukfrånvaro på 9,5 procent, även den oförändrad. Yrkesgrupperna inom förskola och äldreomsorg har liksom tidigare hög sjukfrånvaro, 11-12 procent. Fackförvaltningarna har en sjukfrånvaro på 6,0 procent, också den i stort sett oförändrad sedan förra året.

Angered är den förvaltning som tydligast har minskat sjukfrånvaron. De har arbetat aktivt med det systematiska arbetsmiljöarbetet och har också i tidigare rapportering beskrivit hur man har en ny rutin för sjukanmälan, som nu sker via telefon till företagshälsovården där medarbetaren får rådgivning med hjälp av sjuksköterska.

Bland de bolag som rapporterar sjukfrånvaro noteras fortsatt relativt låga siffror och även positiva trender. Förutsättningarna och verksamheten för flera av bolagen skiljer sig många gånger från stadsdelarnas.

Arbetsmiljö

Flera och varierade åtgärder för att förbättra arbetsmiljön genomförs, bland annat åtgärder ur de senast beslutade handlingsplanerna för äldreomsorg, förskola och myndighetsutövning inom individ- och familjeomsorg. Få nämnder redogör för om arbetet sker systematiskt eller om insatserna fungerar. För att bidra till ett mer systematiskt arbetssätt pågår ett stadengemensamt projekt, som syftar till att förbättra arbetsmiljön och att minska sjukfrånvaron. Detta genom att fokusera på styrning och uppföljning av arbetsmiljö och hälsa samt att utveckla kunskaper och metoder för att förbättra det systematiska arbetsmiljöarbetet.

Flera facknämnder vittnar om hög arbetsbelastning som hänger samman med rekryteringssvårigheter och många nyanställda med begränsad erfarenhet. Några har lyckats vända trenden och minskat sjukfrånvaron något. På vissa håll rapporterar man om sjuknärvaro när medarbetare arbetar trots att man borde stannat hemma.

Östra Göteborg genomför en omfattande arbetsmiljösatsning som riktar sig till samtliga medarbetare och finansieras via Europeiska Socialfonden. Fokus är att utveckla arbetsmiljöarbetet utifrån hälsoperspektiven främjande, förebyggande och rehabiliterande. Tanken är att arbetet i resten av staden ska dra lärdomar av detta.

Intraservice och stadsledningskontoret har tagit fram en arbetsmiljöutbildning som ersätter de förvaltningarna har genomfört. Utbildningen riktar sig till nya chefer, skyddsombud och HR-specialister och är ett led i arbetsmarknadens parter avsiktsförklaring för friskare arbetsplatser, men också i att skapa en mer enhetlig grundutbildning.

Inom ramen för omställningsavtalet Tidig Lokal Omställning (TLO-KL) har staden gjort en nulägesanalys och handlingsplan i samverkan med fackliga parter. Målgruppen är medarbetare som riskerar att inte få arbete på grund av kompetensbrist samt långtidssjukskrivna medarbetare. Under hösten startar en riktad utbildning i yrkessvenska för barnskötare i förskolan. Under våren startar motsvarande för medarbetare i äldreomsorgen. Ett omställningsprogram startas också för långtidssjukskrivna medarbetare som har arbetsförmåga, men ej i ordinarie arbete.

Rekrytering och personalrörlighet

Det råder fortsatta svårigheter att kompetensförsörja många yrkesgrupper såsom förskollärare, grundskollärare, socialsekreterare, undersköterskor och sjuksköterskor, en situation som är likartad i hela landet. Det tillkommer successivt fler yrkesgrupper som är svåra att rekrytera. Parallellt med den ökade konkurrensen har staden en ökad efterfrågan på välfärdstjänster utifrån befolkningstillväxt och ökade ambitioner med till exempel minskade barngrupper. Därutöver beräknas behovet av kommunal hälso- och sjukvård öka när vården sker i hemmet istället för på sjukhus.

Ett tecken på den stora efterfrågan på personal är den kraftiga ökningen av utannonserade tjänster som vi kunde se 2016 och som håller i sig även 2017. Till exempel har antalet utannonserade tjänster som förskollärare fördubblats sedan 2011. Likaså avbryts rekryteringarna i mycket högre grad än under normala förhållanden. Den

interna rörligheten mellan förvaltningarna inom staden är fortfarande hög på ett liknande sätt som för ett år sedan. Hittills har det varit förhållandevis lätt att rekrytera barnskötare, något som successivt blivit svårare inom framförallt några stadsdelar. Förskolan har behov av såväl förskollärare som barnskötare och det är viktigt att staden kan erbjuda attraktiva anställningsvillkor för båda dessa yrkesgrupper. Olika insatser pågår för att trygga kompetensen inom förskolan, till exempel finns kompetensförsörjningsmedel för att tillsvidareanställda barnskötare som saknar relevant utbildning ska kunna studera parallellt med arbetet.

Några av förvaltningarna rapporterar ändå om ett något stabilare läge för socialsekreterare. Detta stöds även av att antalet utannonserade tjänster som socialsekreterare har minskat med nästan 40 procent sedan förra året, då antalet var det högsta hittills. För gruppen socialsekreterare verkar också den interna rörligheten ha minskat sedan förra året. Inom individ- och familjeomsorg har den minskande verksamheten för ensamkommande barn inneburit ett omställningsarbete inom social resursnämnd. Arbetet har fungerat väl och har underlättats av stadsdelarnas rekryteringsbehov.

För att fortsatt kompetensförsörja verksamheten utvecklas också nya yrkesgrupper, om än i långsam takt. På särskilda boenden inom äldreomsorgen har man i tre stadsdelar genomfört en pilot där arbetssökande genom ett särskilt avtal med arbetslivsintroduktion och utbildning, under handledning fått utföra arbetsuppgifter av servicekaraktär inom äldreboendet. Deltagarna ingår i teamet men utför inte det nära relationsarbete som exempelvis undersköterskor ansvarar för. Arbetslivsintroduktionen har genomförts under ett år och har fördelats på 75 procent arbete och 25 procent utbildning. Efter godkänd introduktion och utbildning kan dessa anställas som serviceassistenter. Inom individ- och familjeomsorg har man anställt till olika administrativa befattningar som avlastning för socialsekreterare och i någon stadsdel särskilda placeringsansvariga med specialistkunskap inom bland annat HVB-verksamheten. Inom utbildningsområdet finns inte motsvarande utveckling. Nationellt är frågan aktuell och för att klara den framtida kompetensförsörjningen behöver organisation och arbetsuppgifter ses över även inom denna verksamhet.

Flera av stadsdelarna rapporterar om oro i organisationen inför bildandet av förskole- och grundskolenämnd. Omorganisationen får stora konsekvenser för stadsdelarnas uppdrag och stödverksamhet.

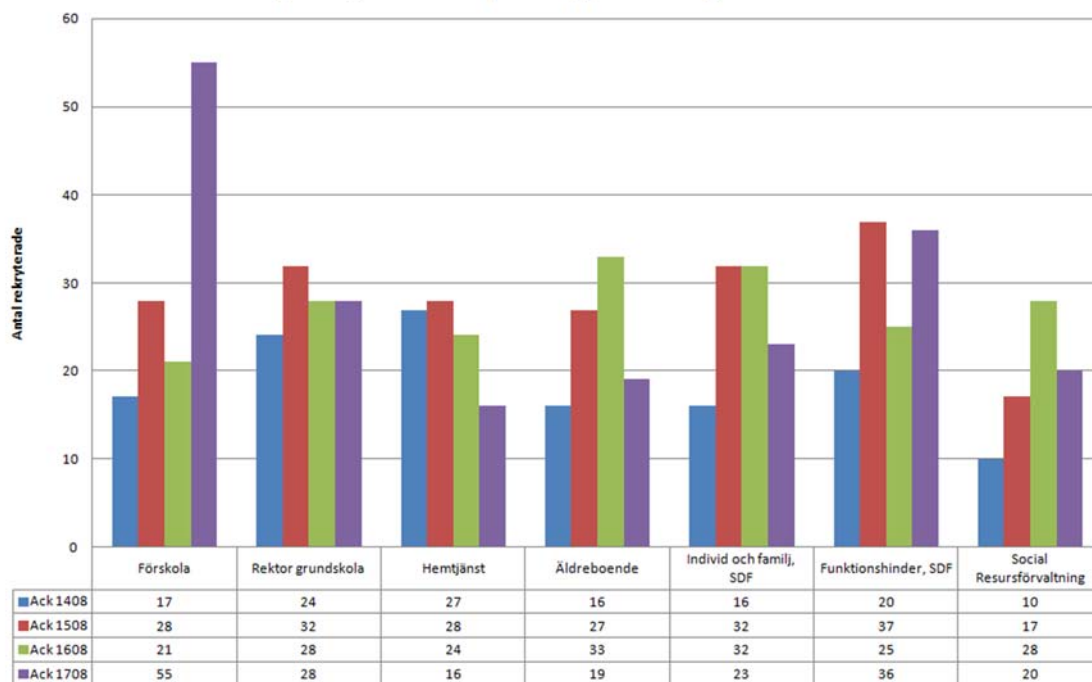
Att byggbranschen befinner sig i högkonjunktur märks i svårigheten att rekrytera och behålla framförallt projektledare, ingenjörer, planerare, i synnerhet kvalificerade och med lång erfarenhet. Flera facknämnder rapporterar om ökad personalomsättning bland konkurrensutsatta yrken.

Likaså är den rådande högkonjunkturen med låg arbetslöshet och brist avseende vissa kompetenser kännbar för flera av bolagens verksamheter. Det är fortfarande framförallt märkbart gällande teknisk kompetens inom stadsutvecklingsområdet, som ingenjörer och projektledare, men även teknisk hantverkskompetens, kök- och restaurangpersonal samt förare till kollektivtrafiken och fordon inom renhållningen har visat sig vara svårare att rekrytera.

Chefsförsörjning

Inom förskola och funktionshinder har flertalet stadsdelsnämnder rekryterat fler chefer än tidigare. Ökningen inom förskolan beror till viss del på intern rörlighet och omorganisering inom några av stadsdelsnämnderna. Inom grundskolan är chefsrekryteringen oförändrad och har minskat inom övriga verksamhetsområden.

Rekrytering enhetschef/rektor, januari-augusti 2014-2017

Cheferna nyrekryteras dels för att verksamheter växer, dels för att ersätta de som har slutat. Till augusti i år har 108 chefer slutat i Göteborgs Stad (1608: 92), varav 19 med pension (1608: 26) och 34 har sökt sig till andra förvaltningar (1608: 41). Jämfört med samma period förra året har antalet chefer ökat med ett tjugotal inom förskolan, samt med en handfull inom grundskolan. Inom funktionshinder har antalet chefer minskat med en handfull, medan antalet chefer är oförändrat inom individ- och familjeomsorg samt äldreomsorg.

Sjukfrånvaro i procent	Aug 2014	Aug 2015	Aug 2016	Aug 2017
Total sjukfrånvaro	7,4	8,5	8,7	8,8
Andel sjukfrånvaro > 59 dagar	57,6	59,8	61,2	60,8
-Man	4,8	5,6	5,5	5,7
-Kvinna	8,1	9,2	9,6	9,6
< 30 år	5,7	6,6	6,8	7,1
30-49 år	7,2	8,1	8,1	8,3
> 49 år	8,3	9,5	10,0	9,8

5 Göteborgs Stads övergripande ekonomiska utveckling

5.1 Koncernens ekonomiska utveckling

5.1.1 Koncernens resultat för perioden och prognostiserat helårsresultat

Resultatet för koncernen Göteborgs Stad uppgick per augusti 2017 till drygt 2 400 mnkr jämfört med 1 350 mnkr i budget för perioden.

Prognosen för koncernens samlade resultat för 2017 har justerats upp något i förhållande till prognosen i mars och uppgår till cirka 1 850 mnkr. Det är en förbättring med cirka 100 mnkr i förhållande till den prognos som lämnades i våras, vilket för staden som helhet i det närmaste får ses som oförändrad prognos.

Prognosen för kommunens resultat uppgår till cirka 1 500 mnkr och har därmed justerats upp med cirka 250 mnkr jämfört med den prognos som lämnades i våras. Det förklaras av budgetöverskott för facknämnderna (100 mnkr) samt ökade realisationsvinster (150 mnkr). Av det totala resultatet svarar realisationsvinster för 650 mnkr och utdelning från Stadshus AB om cirka 750 mnkr, vilket innebär att om dessa exkluderas så uppgår resultatet till 100 mnkr vilket är betydligt svagare än vad som skulle vara önskvärt för att vara långsiktigt hållbart.

Prognosen för bolagens resultat uppgår till cirka 1 100 mnkr och ligger därmed i nivå med budget.

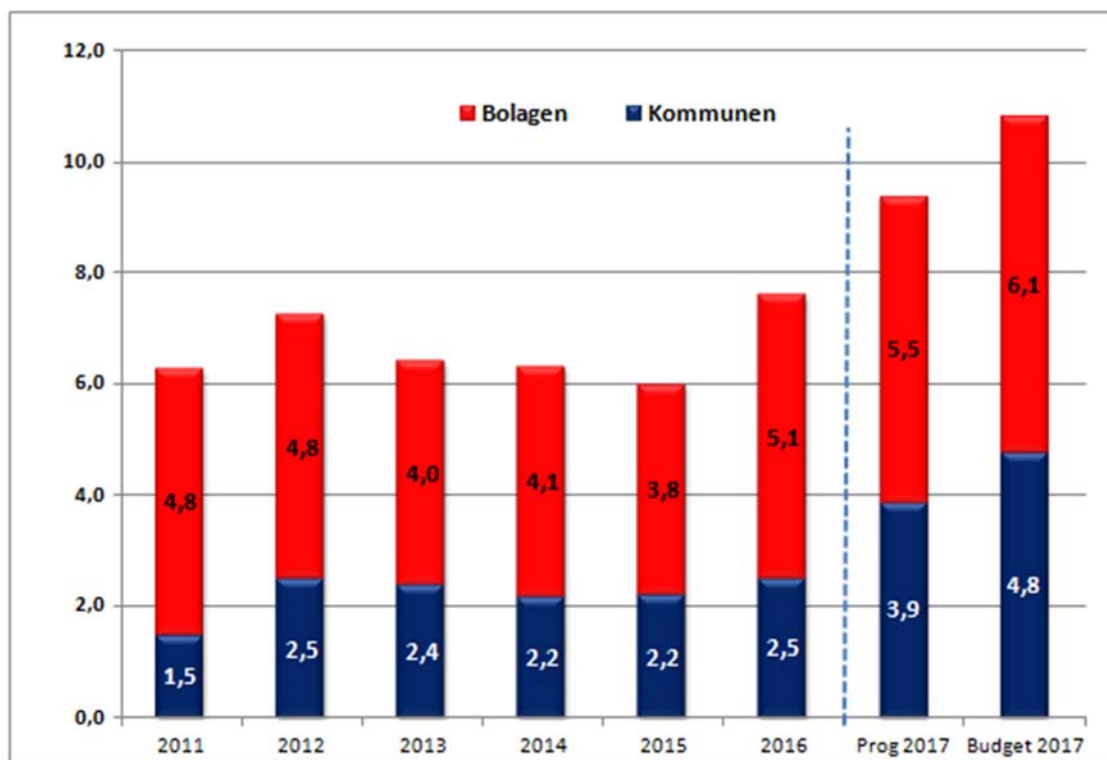
Årets resultat i mnkr	Utfall perioden	Aktuell budget perioden	Prognos helår	Fg prognos helår	Budget helår	Bokslut fg år
Kommunen	1 305	500	1 517	1 270	200	938
Bolagen	1 148	826	1 140	1 273	1 090	1 314
Koncernjusteringar*	-40	0	-807	-770	-770	71
Koncernen totalt	2 414	1 326	1 850	1 750	520	2 323

*Inklusive kommunalförbunden

5.1.2 Koncernens investeringar

Koncernens investeringar för januari-augusti uppgick till 4,8 mdkr, vilket innebär en ökning med 0,2 mdkr i förhållande till samma period föregående år. Nämndernas och då framför allt trafiknämnden har en ökad investeringstakt medan bolagen samlat redovisar något lägre volymer i förhållande till samma period föregående år.

Sett till helåret beräknas koncernens investeringar uppgå till 9,4 mdkr 2017. Volymen beräknas därmed öka med 1,8 mdkr jämfört med föregående år. Ökningen återfinns hos såväl nämnder som bolag, men framför allt är det nämnderna som nu bedömer en väsentligt ökad investeringstakt. Trots den kraftiga ökningen ligger prognostiserad volym klart under årets budgeterade investeringsvolym vilket hänger ihop med förskjutningar inom både nämndernas och bolagens investeringar.

5.2 Stadens riktlinjer för god ekonomisk hushållning

Göteborgs Stad har under en rad år haft en ekonomisk utveckling som varit i linje med god ekonomisk hushållning. Kommunfullmäktige tog under 2013 beslut om sex inriktningar för att säkerställa god ekonomisk hushållning i Göteborgs Stads samlade koncern. Inriktningarna omfattar flera aspekter som är viktiga att analysera för att ta reda på om den ekonomiska utvecklingen kan sägas vara långsiktigt hållbar. Nedan görs en kort analys av inriktningarna, även om detta i första hand görs i årsredovisningen.

Sammanfattningsvis gör stadsledningskontoret bedömningen att den ekonomiska utvecklingen i staden på sikt är bekymmersam i förhållande till vad som stipuleras i inriktningarna för god ekonomisk hushållning. I denna rapport redovisas ett positivt balanskravsresultat och god ekonomisk hushållning bedöms uppnås. Men det är med hjälp av reavinster och utdelning från bolagssektorn som resultatet uppnås, det strukturella resultatet är lågt. Med tanke på de utmaningar som finns framöver är det viktigt att följa och analysera utvecklingen utifrån detta perspektiv.

Nedan kommenteras kort det aktuella läget avseende respektive inriktning. Uppföljning av mål i Göteborgs Stads budget sker i uppföljningsrapport 2, del 2.

Inriktning	Kommentar
1. Staden ska över tid sträva efter resultatöverskott motsvarande minst två procent av kommunens skatteintäkter och kommunalekonomisk utjämning. Resultatnivån ska vara förenlig med stadens riskexponering.	Kommunens förväntade resultat för helåret 2017 beräknas ligga på ca 5 procent. I huvudsak uppnås det prognostiserade resultatet på 1 500 mnkr genom realisationsvinster för fastigheter och utdelning från bolagssektorn. Det strukturella resultatet som minskat successivt de senaste åren bedöms enligt prognosen att försvagas ytterligare och utvecklingen är i ett längre perspektiv inte förenlig med inriktningen för god ekonomisk hushållning.
2. Staden ska över tid säkerställa att investeringsvolymerna är förenliga med stadens långsiktiga finansieringsförmåga. Hög egenfinansieringsgrad ska eftersträvas.	Kommunens nettoinvesteringar för 2017 ökar jämfört med tidigare år och prognostiseras att uppgå till 3,4 mdkr på årsbasis. Detta medför en bedömd egenfinansieringsgrad på 87 procent, vilket är något lägre de två föregående åren men lika med ett genomsnitt över de fem föregående åren. Även om det fortsatt är att betrakta som en relativt god egenfinansieringsgrad medför det att en ökad upplåning krävs för att delfinansiera årets investeringar.
3. Staden ska över tid bedriva stadsutveckling och exploatering inom ramen för god ekonomisk hushållning.	2017 års exploateringsverksamhet beräknas ge ett negativt kassaflöde på cirka 150 mnkr. För planperioden 2016-2019 prognostiseras dock ett positivt kassaflöde på drygt ca 100 mnkr.
4. Staden ska över tid värdera och säkerställa de finansiella åtaganden som är kopplade till ägandet av stadens bolag.	Göteborgs Stadshus AB, med sju underliggande kluster, har bildats i syfte att öka styrningen av Göteborgs Stads bolag. Stadens upplåning är samlad i en central finansfunktion vilket innebär att all nyupplåning från stadens bolag, liksom för kommunen, sker via stadens centrala finansfunktion. Fortsatt utveckling av information om bolagens ställning sker dels i Göteborgs Stadshus AB med ägardialoger med bolagsklustren. Vidare utvecklas underlagen i budget- och bokslutsarbete för att öka tydligheten kring bolagens situation.
5. Staden ska i samband med betydande beslut om att ingå långsiktiga åtaganden i alla former eller att avyttra egendom värdera de finansiella konsekvenserna för stadens förmåga att upprätthålla god ekonomisk hushållning.	I budgeten för Göteborgs Stad anges att alla beslut om att förändra stadens verksamheter och åtaganden ska ske på beslutsunderlag som belyser ekonomiska konsekvenser för staden på längre sikt. Detta i syfte att säkerställa en långsiktig hållbar ekonomisk utveckling. Inom stadens organisationer pågår arbetet med att stärka beslutsunderlag för att säkerställa inriktningens intentioner.
6. Staden kan enligt särskilt regelverk använda sig av resultatutjämningsreserv för att utjämna förändrade omvärldsförutsättningar på grund av framför allt konjunkturella svängningar.	Göteborgs kommun har utifrån tidigare års resultat ett saldo för resultatutjämningsreserven på 869 mnkr. Den prognostiserade resultatnivån för 2017 medger en avsättning till resultatutjämningsreserven med ytterligare 564 mnkr.

5.3 Finansiell uppföljning och riskhantering

Den finansiella infrastrukturen

Kommunen sköter sin finansiering på den öppna kapitalmarknaden genom att ge ut kommunobligationer och kommuncertifikat. Därutöver finns även bilaterala lån med Kommuninvest, EIB (Europeiska Investeringsbanken) och NIB (Nordiska Investeringsbanken). Gröna obligationer ges ut för att finansiera projekt inom ramen för stadens miljöprogram. Av den totala obligationsvolymen på 26,4 miljarder är 5,6 miljarder gröna obligationer.

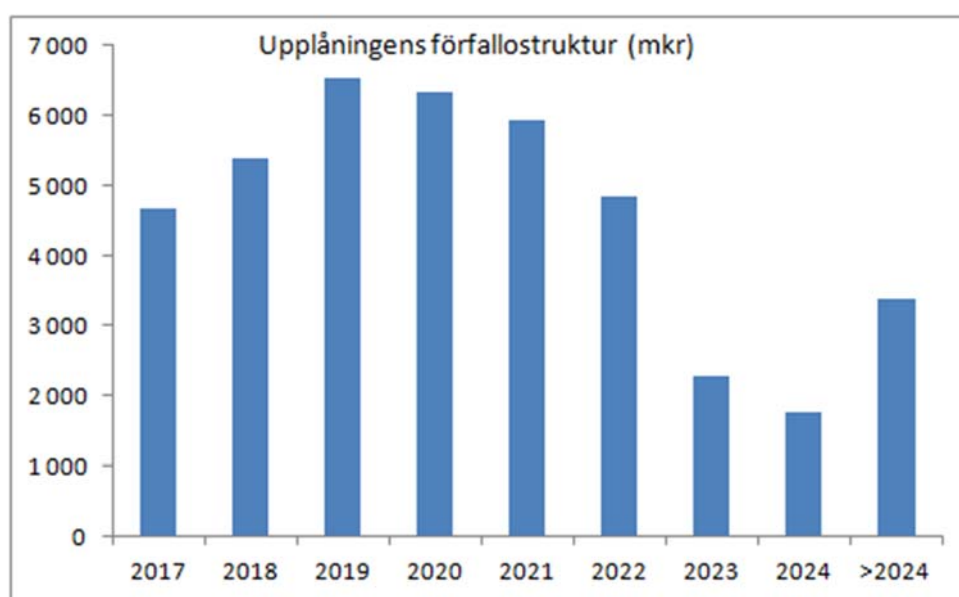
Rating - Hög kreditvärdighet

Kreditvärderingsinstitutet Moody's och Standard & Poor's har under året bekräftat kommunens starka kreditvärdighet. Kommunens kreditbetyg är från Moody's sedan

2006 det högsta möjliga, Aaa, och från Standard & Poor´s sedan 2007 det näst högsta, AA+. Båda betygen har stabila utsikter. Moody´s har också i en separat rapport utvärderat och betygsatt arbetet med gröna obligationer. Betyget blev GB1 det högsta möjliga. Faktorer som bedöms är bland annat organisation, användande av medel och rapportering.

Skuldportföljen

Koncernens externa upplåning uppgick per augusti till 41,2 mdkr, en ökning med 2,4 mdkr i jämförelse med årsskiftet. Denna ökning motsvaras dock av nya räntebärande tillgångar (bostadsobligationer) på 3 mdkr. Den genomsnittliga återstående löptiden på den samlade låneskulden uppgick 2017-08-31 till 3,6 år och räntebindningen till i genomsnitt 4,1 år. Den totala låneskulden fördelas på upplåning via staden (35,2 mdkr), Framtidenkoncernen (2,7 mdkr) och lån upptagna av bolagen utanför internbanken (3,3 mdkr). De externa lånen för Framtidenkoncernen kommer att förfalla under 2017 och 2018. Den skattefinansierade verksamhetens del av skulden, nettolåneskulden, uppgick till 5,0 mdkr, cirka 12,2 procent av den totala upplåningen.

Låneprogram

Program	Låneram	Nyttjandegrad
EMTN	6 MD EUR	26,4 MD SEK
KCP	6 MD SEK	0,7 MD SEK
ECP	500 MN USD	1,1 MD SEK
Kommuninvest		3,5 MD SEK
Bilaterala lån		6,8 MD SEK

Stadens riskhantering

Typ av risk	Policy	Utfall
Ränterisk	2-6 år	4,1 år
Finansieringsrisk	2-6 år (långa externa lån)	4,1 år
Motpartsrisk	Max 30 % volym/motpart	Inom policyn
Valutarisk	Ingen	Avvikelse då Inköp av nya spårvagnar inte är helt valutasäkert (KS 2017-01-25).

5.4 Kommunens ekonomiska utveckling

5.4.1 Finansierings- och kostnadsutveckling

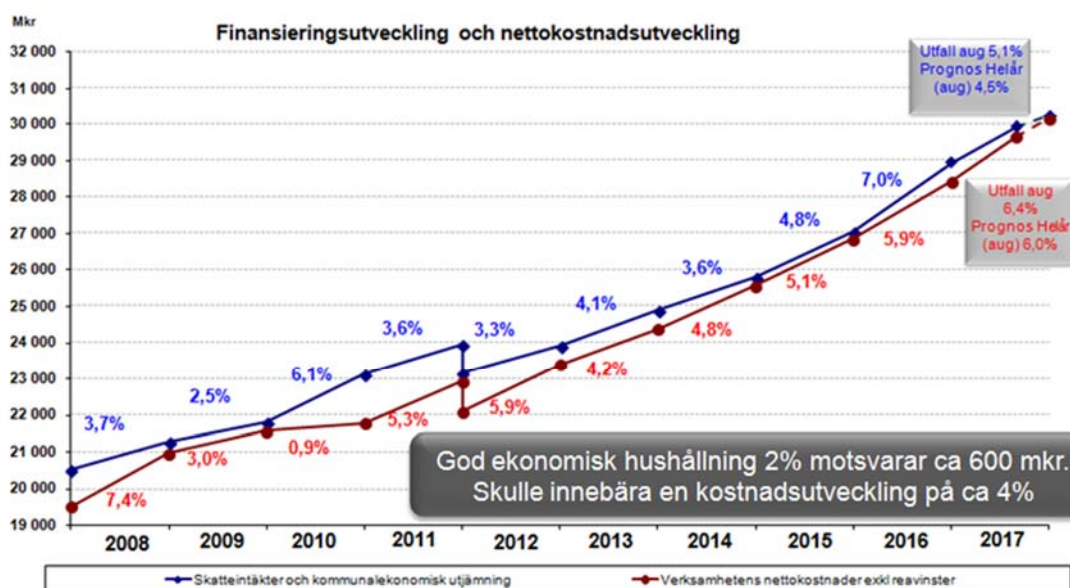
I utfallssiffrorna per augusti i denna rapport har stadsledningskontoret baserat beräkningarna på de skattebedömningar som SKL presenterade i augusti i år. Övriga bedömningar har baserats på det senaste konjunkturläget och de prognoser som föreligger i skrivande stund avseende det allmänekonomiska läget i Sverige och för landets kommuner.

Utfallet innehåller inte utdelningen från Stadshus AB då dessa arbetas in i samband med bokslutet för staden. Vidare har staden den 30 augusti fått skiljedomen avseende tvist med leverantör av spårvagnar. Arbetet med att analysera de bokföringsmässiga konsekvenserna av domen pågår och har därmed inte kunnat arbetas in i resultatet per augusti, och inte heller i prognosen. I skrivande stund ligger ett förslag till medfinansiering av statlig infrastruktur på kommunstyrelsens bord, uppgående till knappt 150 mnkr. Då beslut i frågan inte är tagit är inte heller denna medräknad i utfall och prognos.

Nettokostnadsutvecklingen uppgår till och med augusti till cirka 6,5 procent vilket är en mycket hög kostnadsutveckling. Prognosen för helåret innebär att kostnadsutvecklingstakten förväntas sjunka något under resterande del av året och landa på cirka 6 procent vid årets slut. Att begränsa kostnadsutvecklingen är angeläget. Även om kostnadsutvecklingen ligger inom ramen för kommunfullmäktiges budget och därmed är planerad är den inte hållbar på lite längre sikt.

Finansieringsutvecklingen för helåret bedöms hamna på 4,5 procent. Det är en mycket god finansieringsutveckling med bedöms inte fullt ut täcka utvecklingen av nettokostnaderna för året. Det betyder i sin tur att marginalerna fortsatt krymper något i förhållande till tidigare år.

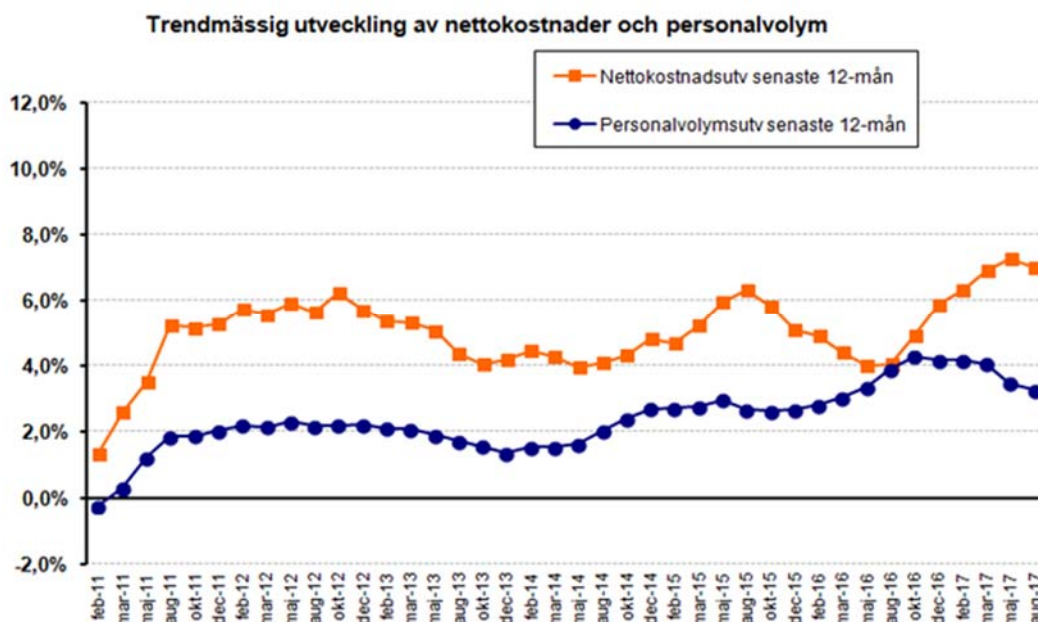
Övergripande – ekonomi Ekonomiska marginaler över tid

En analys av den trendmässiga utvecklingen till och med augusti visar på en hög ökningstakt av personalvolymen. Den relativt höga ökningstakt som skedde runt årsskiftet 2016-2017 är till del finansierad via statsbidrag från Migrationsverket. Rensat

från den förklaringen kan konstateras att personalvolymutvecklingen ligger på tre procent de senaste åren.

Nettokostnadsutvecklingen går ned något, från en mycket hög nivå, och uppgår nu till cirka 7 procent. Som kontoret tidigare konstaterat är det angeläget att den fortsatt sjunker.

5.4.2 Kommunens resultat för perioden och prognostiserat helårsresultat

Kommunens delårsresultat per augusti 2017 uppgick till 1 305 mnkr jämfört med 1 338 mnkr under samma period för 2016. Det strukturella resultatet (resultat före engångsposter) per augusti i år uppgick till 997 mnkr att jämföra med 1 182 mnkr för samma period förra året. Det strukturella resultatet är således lägre per augusti i år.

Delårsresultatet per augusti är, på grund av säsongvariationer och periodiseringsprinciper, nästan alltid det starkaste resultatet under året och kommer att sjunka under resterande del av året. Det går således inte att göra en rak framskrivning av augustiresultatet för att komma fram till en prognos för helåret.

Prognosen för kommunen pekar på ett resultat på i storleksordningen 1 500 mnkr inklusive reavinster och jämförelsestörande poster. Enligt balanskravets definition, det vill säga då reavinsterna exkluderas, uppnår kommunen ett resultat på cirka 870 mnkr. I denna prognos antas utdelning från Stadshus AB i enlighet med budgetbeslutet om 767 mnkr.

Nämnderna gör en prognosförbättring, om drygt 70 mnkr, i denna rapport i förhållande till vårens rapportering. Det är facknämnderna som påverkar resultatet positivt, och går från i stort sett nollprognos i våras till drygt 110 mnkr i denna prognos. Stadsdelsnämnderna går åt andra hållet och redovisar en prognos om -50 mnkr. Stadsledningskontoret bedömer att nämndernas prognoser totalt sett är rimliga, men gör bedömningar att facknämnderna kan redovisa något högre överskott och stadsdelsnämnderna motsvarande något lägre underskott vid årets slut.

I tabellen nedan redovisas mer detaljerade siffror för de olika delarna i kommunen. Nämndernas ekonomiska utveckling kommenteras under avsnitt 5 i rapporten.

Belopp i mnkr	Utfall perioden	Aktuell budget perioden	Prognos helår	Fg prognos helår	Budget helår	Bokslut fg år
SDN befolkningsansvar	302	339	-50	-13	-17	56
SDN resursnämndsuppgifter	11	3	2	1	1	0
Facknämnder	459	187	111	3	12	145
Nämnder totalt	773	530	63	-9	-5	202
Kommuncentrala poster	224	-250	37	9	-565	300
Resultat före engångsposter	997	280	100	0	-570	502
Reavinster fastigheter	308	-	650	500	-	436
Utdelning	-	-	767	770	770	0
Användning av utvecklingsfond	-11	-9	-18	-14	-14	-106
Upplösning av utvecklingsfond	11	9	18	14	14	106
Övriga jämförelsestörande poster	-	-	-	-	-	0
Totalt före extraordinära poster	1 305	280	1 517	1 270	200	938
Stadsledningskontorets bedömning	-	-		-	-	-
Resultat enligt balanskrav	997	280	867	770	200	502
Extraordinära poster	-	-	-	-	-	-
Resultat efter extraordinära poster	997	280	867	770	200	502

5.4.3 Balanskravsutredning

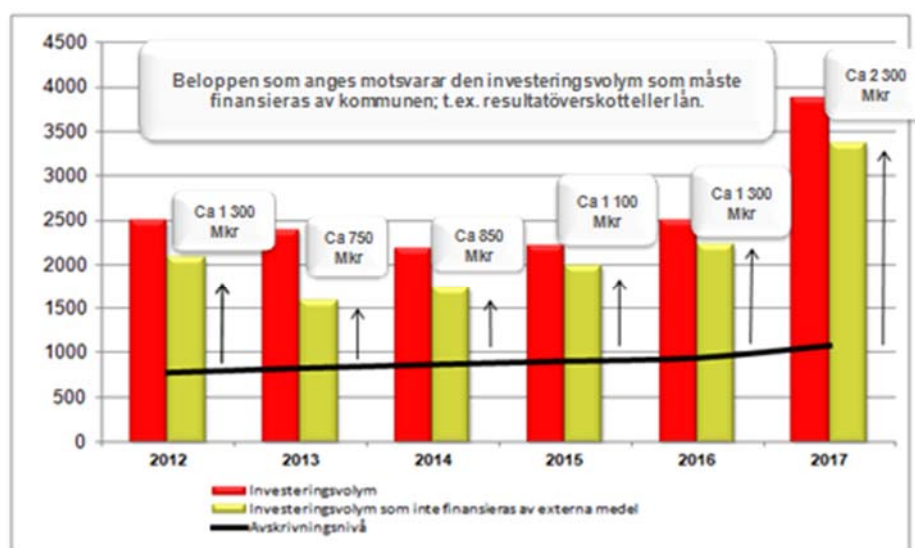
Prognosen för 2017 innebär ett förväntat överskott. Enligt balanskravsutredningen uppgår det till 867 miljoner kronor. Resultatnivåer överstigande 1 procent av skatteintäkterna kan enligt regelverket för resultatutjämningsreserv (RUR) komma ifråga för avsättning till reserven. 1 procent av skatteintäkterna motsvara cirka 303 miljoner och resultat därutöver kan då värderas för avsättning till RUR. Med den prognos som nu föreligger kan därmed 564 miljoner avsättning till RUR.

Enligt stadens fastställda regelverk bör en avsättning till RUR även stödjas av konjunkturläget. Som mått på konjunkturläget används en jämförelse mellan årsvis faktisk utveckling av skatteunderlaget och utvecklingen enligt ett tioårs rullande genomsnitt. Den analysen visar i nuläget att konjunkturen är tillräckligt stark för att motivera en avsättning till RUR. Eftersom stadens regelverk anger att konjunkturen "bör" stödja en avsättning kan man ifall resultatet skulle förstärkas ytterligare i kommande bokslut överväga att göra avsättning till RUR.

Belopp i mnkr	Prognos helår
Årets resultat	1 517
Avgår samtliga realisationsvinster	650
Årets resultat efter balanskravutredning, före avsättning/ianspråktagande av resultatutjämningsreserv	867
Medel till/från resultatutjämningsreserv	564
Årets balanskravsresultat efter avsättning/ianspråktagande av resultatutjämningsreserv	303

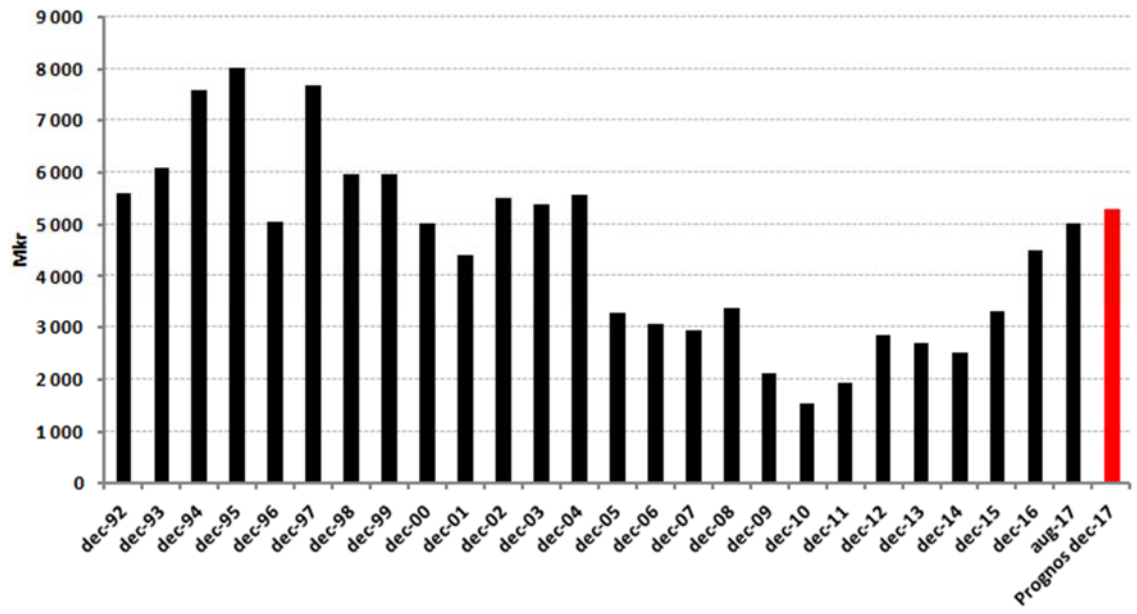
5.4.4 Kommunens investeringar och låneutveckling

I bilden nedan åskådliggörs de årliga investeringsvolymerna i kommunen både ur ett totalt perspektiv och utifrån hur stor del av investeringarna som måste finansieras med egna medel.

Totalt beräknas investeringsvolymen till cirka 3,9 mdkr under 2017 varav cirka 0,5 mdkr finansieras via externa investeringsinkomster. Årets avskrivningar ger ett utrymme för ersättningsinvesteringar på cirka 1,1 mdkr. Resterande del av 2017 års investeringar behöver finansieras antingen genom resultatöverskott, genom andra likvidtillskott eller genom lånefinansiering. Det innebär att med den prognos för 2017 som nu ligger avseende investeringarna skulle kommunens resultat behöva ligga i storleksordningen 2,3 mdkr för att undvika lånefinansiering.

I diagrammet nedan redovisas utvecklingen av kommunens nettolåneskuld i ett historiskt perspektiv. Med den prognos för investeringar och resultat som nu lämnas, samt med beaktande av övriga poster som påverkar likviditeten, beräknas nettolåneskulden öka med cirka 800 mnkr 2017. Till och med augusti har nettolåneskulden ökat med 500 mnkr.

6 Ekonomi - analys och riskbedömning av nämnder och bolag

6.1 Stadsdelsnämnder

Stadsdelsnämndernas resultat till och med augusti liksom prognosen för helåret är något lägre än det budgeterade resultatet. Stadsledningskontoret gör samma bedömning som nämnderna att det är troligt att resultatet för helåret inte fullt ut når upp till det budgeterade resultatet. Den viktigaste orsaken är en fortsatt hög kostnadsutveckling inom Individ- och familjeomsorgen.

Kostnadsutvecklingen inom Individ- och familjeomsorgen och det anpassningskrav som nämnderna har med anledning av överförandet av förskole- och skolverksamheten till nya nämnder från och med juli 2018 utgör en ekonomisk risk för stadsdelsnämnderna nästa år.

Ekonomisk utveckling befolkningsramen

Belopp i mnkr	Utfall perioden	Aktuell budget perioden	Avvikelse utfall - budget	Prognos helår	Budget helår	Bokslut fg år
Nettokostnad	-15 198	-15 159	-39	-23 316	-23 280	-22 255
Kommunbidrag	15 500	15 499	2	23 265	23 263	22 311
Resultat	302	339	-37	-50	-17	56

Resultat till och med augusti

Stadsdelsnämnderna redovisar till och med augusti ett resultat på 300 mnkr. Resultatet är knappt 40 mnkr lägre än det budgeterade resultatet och drygt 200 mnkr lägre än resultatet för motsvarande period förra året. Förra året var ett år med ett historiskt högt resultat, vilket gör att jämförelsen blir något missvisande. Ser man i stället årets resultat i ett längre perspektiv, ligger det ungefär på den genomsnittliga nivån för åren 2012-2015.

Fem nämnder redovisar negativa avvikelser mot det budgeterade resultatet, Östra Göteborg med 14 mnkr, Örgryte-Härlanda med 21 mnkr, Västra Göteborg med 10 mnkr, Lundby med 24 mnkr och Norra Hisingen med 15 mnkr.

Resultat helår

Totalt för året prognostiserar stadsdelsnämnderna ett resultat som är drygt 30 mnkr lägre än det budgeterade.

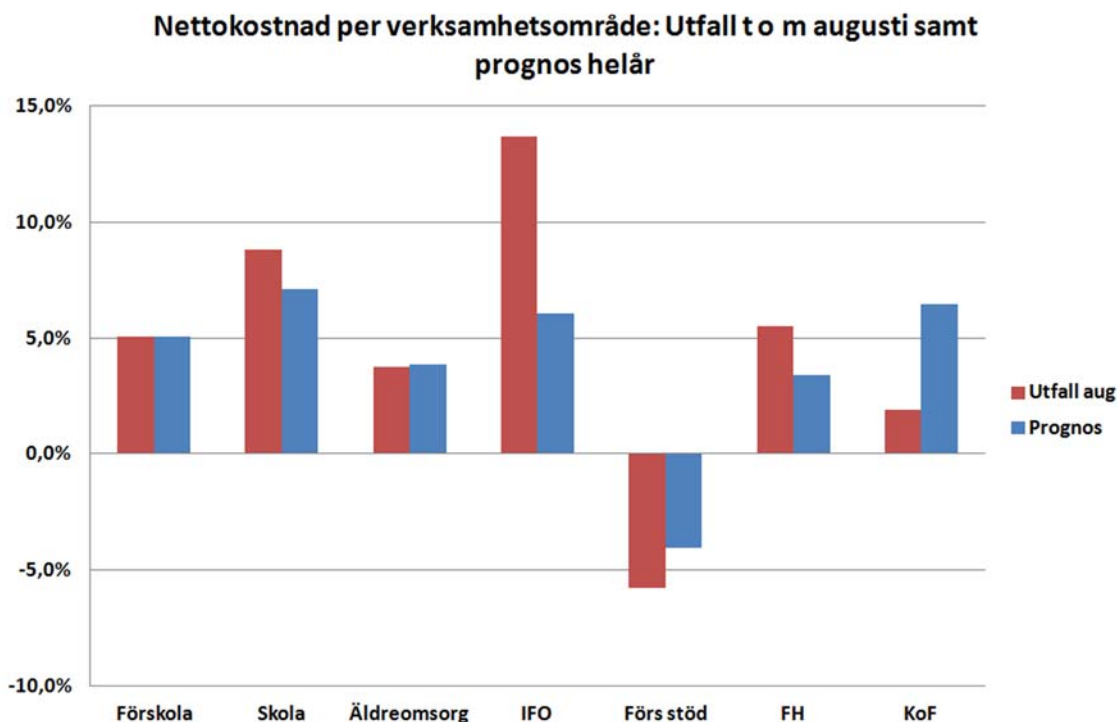
Tre nämnder prognostiserar negativa avvikelser mot det budgeterade resultatet. Örgryte-Härlanda lämnar en prognos på minus 8 mnkr och Norra Hisingen en prognos på minus 6 mnkr. Västra Göteborg lämnar en prognos på minus 31 mnkr att jämföra med det budgeterade resultatet på minus 12 mnkr, vilket innebär en prognostiserad negativ budgetavvikelse på 19 mnkr.

Nettokostnadsutveckling

Till och med augusti har stadsdelsnämndernas nettokostnader ökat med drygt 6 procent jämfört med samma period förra året. För helåret prognostiserar nämnderna en nettokostnadsutveckling på knappt 5 procent, vilket innebär att nettokostnaderna kan öka med högst 2 procent de sista fyra månaderna om nämnderna ska nå det prognostiserade resultatet.

Individ- och familjeomsorgen exklusive försörjningsstödet är det område som har haft den kraftigaste kostnadsökningen, men även skolan och funktionshinderområdet har

haft en högre kostnadsutveckling än vad nämnderna planerat.

Stadsdelsnämndernas nettokostnad för försörjningsstöd fortsätter att minska och understiger nu en miljard kronor för den senaste tolv månadersperioden (september 2016 - augusti 2017), vilket är den lägsta nivån sedan hösten 2009. Minskningen i år är särskilt stor för Angered, Östra Göteborg och Västra Hisingen.

Uppföljning av stadsledningskontorets ekonomiska riskbedömning

Stadsledningskontoret bedömde inför 2017 att det fanns en relativt hög risk att SDN Örgryte-Härlanda inte skulle uppnå det budgeterade ekonomiska resultatet för 2017. Bedömningen grundade sig på nämndens ekonomiska utveckling under 2016 och budgetförutsättningarna för 2017. Till och med augusti har nämnden en negativ avvikelser mot det budgeterade resultatet på 21 mnkr. Nämnden har fattat beslut om åtgärdsplaner, men då dessa inte fullt ut har nått avsedd effekt prognostiserar nämnden ett resultat på minus 8 mnkr. Med anledning av den negativa prognosen föreslår förvaltningen ytterligare åtgärder motsvarande 10 mnkr. Stadsledningskontoret bedömer att risken kvarstår.

För Askim-Frölunda-Högsbo, Västra Hisingen och Norra Hisingen bedömde stadsledningskontoret att det fanns särskild anledning att följa nämndernas ekonomiska utveckling utifrån nämndernas budgetförutsättningar 2017. Norra Hisingen redovisar till och med mars en negativ avvikelse för resultatet med 15 mnkr och prognostiserar ett negativt resultat på 6 mnkr. Stadsledningskontoret bedömer att det finns fortsatt anledning att särskilt följa nämndens ekonomiska utveckling. Sett till utvecklingen till och med augusti bedömer stadsledningskontoret däremot att det inte finns anledning att följa Askim-Frölunda-Högsbo och Västra Hisingen med högre uppmärksamhet än övriga nämnder.

Även Östra Göteborg, Västra Göteborg och Lundby redovisar betydande negativa avvikelser till och med augusti. Stadsledningskontoret bedömer att det finns anledning att följa även dessa nämnders ekonomiska utveckling med en högre uppmärksamhet.

Ekonomisk utveckling resursnämndsuppgifterna

Belopp i mnr	Utfall perioden	Aktuell budget perioden	Avvikelse utfall - budget	Prognos helår	Budget helår	Bokslut fg år
Nettokostnad	-131	-139	8	-208	-209	-202
Kommunbidrag	143	143	0	209	209	202
Resultat	11	3	8	2	1	0

Till och med augusti redovisar nämnderna en positiv avvikelse med 8 mnr mot det budgeterade resultatet för resursnämndsuppgifterna. De största positiva avvikelserna rapporteras för uppgifterna Hospice (Askim-Frölunda-Högsbo) med 2,5 mnr, Döv- och hörselverksamheten (Västra Göteborg) med 1,5 mnr och Svenska Balettskolan (Norra Hisingen) med 1,0 mnr. Överskottet för Hospice förklaras av färre ansökningar under våren jämfört med förra året.

För helåret prognostiseras ett resultat för Hospice på 1,5 mnr att jämföra med det budgeterade resultatet på 0,5 mnr. Övriga prognostiserade budgetavvikelser är för Ungdomars fritid (Lundby) med 0,5 mnr, Regionbiblioteket (Lundby) med -0,4 mnr och Leader+ (Västra Göteborg) med -0,1 mnr.

6.2 Facknämnder

Ekonomisk utveckling facknämnderna

Belopp i mnr	Utfall perioden	Aktuell budget perioden	Avvikelse utfall - budget	Prognos helår	Budget helår	Bokslut fg år
Nettokostnad	-2 972	-3 016	44	-4 366	-4 623	-4 592
Kommunbidrag	3 431	3 203	228	4 476	4 635	4 737
Resultat	459	187	272	111	12	145

Resultat till och med augusti

Resultat per augusti om 459 mnr ger en positiv avvikelse mot budget om 272 mnr. Resultatet är 37 mnr högre än augusti föregående år och budgetavvikelsen är något högre än föregående år. Resultatet är en väsentlig förbättring jämfört med mars. Trenden med höga resultat och stora avvikelser mot budget ligger i linje med tidigare års redovisning. Nämnderna behöver förbättra periodiseringen av såväl utfall som budget för att möjliggöra bättre styrning.

Överförmyndarnämnden arvoden avviker -14 mnr mot budget per augusti. Kretslopp och vatten gör en mindre negativ avvikelse som beror på eftersläpning av fakturering. Övriga nämnder visar positiv avvikelse mot budget.

Resultat helår

Augustiprognosen ger samlat ett resultat om 111 mnr och är positiv med nästan 100 mnr jämfört med budget, vilket är en väsentlig förbättring jämfört med föregående prognos. Nästan samtliga nämnder har förbättrat sina prognoser och med ett undantag bedömer ingen nämnd minusprognos, vilket vid olika perioder tidigare under året varit fallet med fastighetskontoret, social resurs samt byggnadsnämnden. Samlat för facknämnderna är prognosen ungefär på samma nivå som tidigare års augustiprognoser.

Generellt är huvudsaklig anledning till överskott att aktiviteter inte genomförs i den takt som planerats, vilket oftast beror på rekryteringsproblem. Nämnderna ser inte att rekryteringsbehovet kommer att bli bättre utan arbetsmarknaden är fortfarande mycket het för många av de viktiga yrkesgrupperna.

Stadsledningskontorets samlade bedömning är att helårsresultatet kan bli något högre än prognostiserade 111 och snarare i paritet med 2016 års resultat.

Större avvikelser

Överförmyndarnämnden arvoden

Överförmyndarnämnden arvoden bedömer negativ prognos om -7 mnkr, vilket är en förbättring mot föregående prognos. Anledningen är högre kostnader än budgeterat. Nämnden behöver framåt utveckla sitt prognosarbete för att bättre kunna förutse sina kostnader.

Trafiknämnden

Trafiknämnden redovisar fortsatt stora avvikelser mot budget, både i utfall och prognos. Huvudskälet är lägre kapitalkostnader än budgeterat på grund av att investeringar skjuts framåt, samt lägre personalkostnader på grund av rekryteringssvårigheter.

Idrott- och föreningsnämnden

Idrott- och föreningsnämnden har en positiv avvikelse mot budgeterat resultat om 30 mnkr. Främsta anledningarna är ej ännu utbetalda föreningsbidrag (13 mnkr), fri simskola igång fullt ut först under höstterminen (5 mnkr), ofördelade medel (4 mnkr) samt personalvakanser (3 mnkr). Nämnden prognostiserar ett årsresultat om 11 mnkr, vilket bekräftar trenden med höga resultat de senaste åren.

Fastighetsnämnden

Fastighetsnämnden har ett antal intäkter av engångskaraktär som i dagsläget beräknas uppgå till ca 9 miljoner kronor samt betydligt lägre personalkostnader än planerat. I prognostiserat resultat om 17 mnkr ingår dessutom kostnader om 5,5 mnkr för nyanlända, utöver den finansiering nämnden tidigare erhållit.

Kretslopp och vatten

VA-kollektivet visar sämre utfall än budget på grund av ej uppbokade intäkter för dagvatten. Dessa är dock inkluderade i prognosen.

Med ett prognostiserat resultat om 51 mnkr för helåret bygger kretslopp- och vattennämnden nu på sitt eget kapital, vilket kan bli problematiskt med avseende på självkostnadsprincipen per kollektiv. Prognosökningen för VA beror till stor del på lägre övriga verksamhetskostnader samt personalkostnader. Dessutom har budgetantaganden inom ramen för komponentredovisning justerats vilket bidrar till det prognostiserade överskottet. Nämnden har en plan för att hantera det egna kapitalet för kommande år som Stadsledningskontoret ser positivt på.

mnkr	Eget kapital 2016	Prognos 2017	Eget kapital 2017
VA	27	42	69
Avfall	22	9	31
Återbruket	1	0	1

Finansieringsmodeller

Den nya nämnden för inköp och upphandling har en finansieringsmodell där hela nämnden finansieras av provisionsintäkter från leverantörer med ramavtal. Trots fler

avtalslösa områden än tidigare räknar nämnden med att göra ett positivt resultat om 7 mnkr, som främst beror på lägre personalkostnader än budgeterat. Efter ett års verksamhet kan det vara lämpligt att se över om finansieringsmodellen som användes inom tidigare Upphandlingsbolaget är den man fortsatt finner lämplig för den nya nämnden.

Stadsledningskontoret konstaterar att nämnden för kommunikation och medborgarservice har valt att höja debiteringen till förvaltningarna för webbstrategiska tjänster. Nämnden har ett uppdrag att genomföra en översyn av finansieringsmodellen, vilket stadsledningskontoret ser positivt på.

Uppföljning av stadsledningskontorets ekonomiska riskbedömning

Byggnadsnämnden bedömer nu en nollprognos. Fortsatt måste dock nämnden ha god kontroll på såväl intäkter som kostnader. Kulturnämnden förbättrar sin prognos något, men förvaltningen rapporterar fortsatt om problem att leverera den verksamhet som förväntas. Social resurs har fortfarande risker kopplat till statliga ersättningar, men prognosen för nämnden är avsevärt förbättrad sedan mars.

Nämndernas investeringsredovisning

Belopp i mnkr	Utfall perioden	Prognos helår	Budget helår	Prognos 2016-2019	Budget 2016-2019
Inkomster	298	515	474	2 138	2 510
Utgifter	1 882	3 878	4 771	18 368	19 452
Nettoinvesteringar	1 584	3 363	4 297	16 230	16 942

Nämndernas investeringsutgifter för perioden januari-augusti uppgår till 1,9 mdkr, vilket är ca 0,6 mdkr högre än samma period föregående år. Flera nämnder prognostiserar dessutom en höjd investeringstakt under årets sista månader. Totalt lämnar nämnderna en prognos för 2017 på 3,9 mdkr, vilket skulle innebära en ökning jämfört med föregående år på cirka 1,4 mdkr.

Den ökade investeringstakten återfinns inom samtliga nämnder, men är särskilt stor inom Trafiknämnden som per augusti lämnar en prognos för 2017 på 1,3 mdkr vilket för nämnden skulle innebära en ökning jämfört med föregående år på 0,8 mdkr. Skillnaden mellan 2016 och 2017 beror till stor del på att Hisingsbrons entreprenader nu påbörjats. Vidare beskriver Trafiknämnden den ökade investeringstakten som ett resultat av att kontoret rekryterat ny personal samt börjat tillämpa nya arbetsätt.

Samtidigt som vi nu ser en positiv utveckling när det gäller investeringstakten kan konstateras att flera nämnder sänker sina bedömningar för året i förhållande till föregående prognos. Framför allt gäller detta trafiknämnden som justerar ned prognosen med cirka 400 mnkr. Förändringen beror till största delen på senareläggningar i de stora projekten Åkareplatsen, Svingeln, Hisingsbron och de så kallade städerna.

För planperioden är den samlade prognosen nedjusterad med 1,1 mdkr i förhållande till den uppdaterade investeringsbudget för 2016-2019 som beslutades av fullmäktige i juni 2017. Neddragningen kan i sin helhet härledas till lokalnämnden som lägger en prognos för planperioden på 7,0 mdkr vilket är 1,5 mdkr lägre än budgeterat. Lokalnämnden förklarar neddragningen med att bostadsbyggandet inte sker i den takt som är planerad vilket får till följd att behovet av lokaler för kommunal service senareläggs. Svårigheter att rekrytera och behålla erfarna byggprojektledare beskrivs också som en anledning till neddragningen.

Exploateringsinvesteringar

Belopp i mnkr	Utfall perioden	Prognos helår	Budget helår	Prognos 2016-2019	Budget 2016-2019
Inkomster	503	1 301	1 794	5 394	5 714
Utgifter	561	1 444	1 778	5 261	5 296
Nettoinvesteringar	-58	-143	-16	133	418

Exploateringsutgifterna för perioden har ökat med ca 0,2 mdkr i förhållande till samma period föregående år. En ökning med närmre 50 %, som är en återspeglning av den ökade stadsutvecklingen och utbyggnadstakten. Trots den positiva utvecklingen gör Fastighetsnämnden bedömningen att verksamheten inte kommer att nå upp till budgeterade utgiftsvolymer för året, utan att dessa skjuts framåt i planperioden. Inkomstprognosen för året ger en avvikelse mot budget på ca 0,5 mdkr, som i sin helhet orsakas av senarelagda markförsäljningar.

För planperioden är det främst prognostiserade inkomster som avviker mot budget, där markförsäljning kopplat till Götaleden är en av de större posterna som bedöms senareläggas till kommande planperiod.

Då prognoserna för innevarande år pekar på att planerade volymer inte realiseras, ser stadsledningskontoret fortsatt en risk i att förväntad investeringstakt inte uppnås för planperioden.

6.3 Bolag

Ekonomisk utveckling bolagen

Belopp i mnkr (före bokslutsdispositioner och skatt)	Utfall perioden	Aktuell budget perioden	Avvikelse utfall - budget	Prognos helår	Budget helår	Bokslut fg år
Energi	380	376	4	595	616	607
Bostäder	469	407	62	570	582	447
Lokaler	207	102	105	172	111	517
Näringsliv	-33	-32	-1	-49	-49	-48
Kollektivtrafik	25	-8	33	24	8	22
Hamn	167	154	13	202	201	217
Turism, kultur och evenemang	-52	-20	-32	-247	-209	-188
Interna Bolag	27	7	20	33	11	29
Regionala Bolag	80	21	59	93	78	70
Moderbolaget (Stadshus AB)	-244	-247	3	-374	-371	199
Boplats	2	7	-5	0	0	1
Elimineringar	228	203	25	335	335	-220
Summa efter finansiella poster	1 256	970	286	1 354	1 313	1 653
Summa efter dispositioner och skatt	1 148	826	322	1 140	1 090	1 314

Beslutade koncernbidrag för år 2017: Göteborgs Stadsteater AB 106 600 tkr, Got Event AB 187 400 tkr, Business Region Göteborg AB 40 700 tkr

Utfall till och med augusti

Koncernens omsättning per augusti uppgår till 12 647 mnkr vilket är 407 mnkr över budget och 61 mnkr högre än föregående år. Resultat efter finansiella poster uppgår till 1 256 mnkr vilket är 286 mnkr över budget och 171 mnkr sämre än föregående år. Orsaken är främst högre resultat än budget inom Bostäder (62 mnkr), Lokaler (105 mnkr) och Renova (47 mnkr). Turism, Kultur & Evenemang visar ett lägre resultat jämfört med budget om -32 mnkr. För Bostäder är det främst förskjutningar i tid avseende underhållskostnader, för Lokaler reavinst vid avyttring av aktiebolag (mark på Kviberg) inom Higab AB och för Renova ökade intäkter för hantering av jord och förorenade massor. Inom Turism, Kultur & Evenemang är det underskottet i EM i ridsport inom Got Event.

Efter bokslutsdispositioner och skatt uppgår resultatet till 1 148 mnkr att jämföra med budget på 826 mnkr och förra årets resultat om 1 071 mnkr.

Koncernens lån uppgår till 34 908 mnkr, vilket är en minskning mot förra året med 746 mnkr.

Prognos för helåret

Koncernens omsättning för helåret prognostiseras till 18 060 mnkr vilket är 235 mnkr över budget och 812 mnkr lägre än föregående år. Resultat efter finansiella poster beräknas till 1 354 mnkr vilket är 41 mnkr över budget, men 299 mnkr sämre än föregående år. Ökningen jämfört med budget beror främst på bättre prognostiserat resultat än budget inom Lokaler (61 mnkr), Göteborgs Stads Leasing (27 mnkr) och Renova (11 mnkr). Turism, Kultur & Evenemang visar ett lägre prognostiserat resultat jämfört med budget om -38 mnkr. Även Energi visar en lägre prognos än budget om -21 mnkr. För Lokaler är det främst reavinst vid avyttring av aktiebolag (mark på Kviberg) inom Higab AB och för Renova är det högre energiintäkter samt ökade intäkter för hantering av jord och förorenade massor. För Göteborgs Stads Leasing är det främst bedömd kostnad för historiska pensionsåtaganden som utvecklats positivt under året. Inom Turism, Kultur & Evenemang är det underskottet i EM i ridsport inom Got Event och för Energi är det fjärrvärmeaffären som visar ett lägre resultat än budget.

Prognosen efter bokslutsdispositioner och skatt bedöms till 1 140, vilket är 133 mnkr sämre än föregående prognos. Kostnadsökningen består framförallt av aktuell skatt. GSL prognostiserar att man behöver lösa upp obeskattade reserver i storleksordningen 150 mnkr, detta tillsammans med övriga skattemässiga överskott i koncernen leder till en ökad skattekostnad än tidigare prognos om cirka 110 mnkr.

Av Stadshus AB bedöms samlad förutsättningarna goda för, att inom ramen för koncernens totala ekonomi, klara de finansiella åtaganden som finns i förhållande till dotterbolagen samt till ägaren.

Göteborgs Stadshus AB ska verkställa kommunfullmäktiges beslut avseende koncernbidrag till vissa bolag samt lämna förslag om finansiering och skattesamordning. Koncernens samlade resultatprognos för 2017 indikerar enligt Stadshus ett behov av uttag från Göteborg Energi AB om 300 mnkr och Göteborgs Hamn AB om 100 mnkr vilket blir cirka 50 % av det prognostiserade helårsresultatet efter finansiella poster (28 % utöver skatteuttaget om 22 %). För Higab AB beräknas behovet av uttag bli 60 mnkr vilket blir cirka 35 % av resultatet efter finansiella poster (13 % utöver skatteuttaget om 22 %). I Higabs resultat ingår reavinst vid försäljning samt även kostnader av motsvarande storlek avseende ett riktat uppdrag till Göteborgs Lokaler i Stadens budget 2017. För Liseberg AB beräknas ett uttag på 22 %, således sker inget uttag utöver skatteeffekten. Behovet av uttag från bolagen baseras utöver resultatprognosen på möjligheten till skattesamordning.

Den budgeterade utdelningen till kommunen för 2017 är planerad att tas från moderbolaget Göteborgs Stadshus fria egna kapital med upplåning från Kommuninvest.

Bolagens investeringsredovisning

Belopp i mnkr	Utfall perioden	Prognos helår	Fg prognos helår	Budget helår	Avvikelse budget - prognos
Energi	418	850	900	900	-50
Bostäder	981	1 977	2 259	2 275	-298
Lokaler	560	1 055	1 251	1 114	-59
Näringsliv	0	4	4	4	0
Kollektivtrafik	12	30	50	72	-42
Hamn	174	399	396	417	-18
Turism, kultur och evenemang	183	195	190	188	7
Interna Bolag	414	557	602	602	-45
Regionala Bolag	186	400	408	434	-34
Boplat	0	0	0	1	-1
Summa Göteborgs Stadshuskoncern	2 928	5 467	6 060	6 007	-540

Stadshuskoncernens investeringar för årets första åtta månader uppgår till 2 928 mnkr. Koncernens investeringar för helåret beräknas uppgå till 5 467 mnkr, en minskning med 540 mnkr i förhållande till budget. Förändringen i förhållande till budget återfinns främst inom bostadsklustret och avser till största delen investeringar i nyproduktion som förskjuts i tid. Större pågående projekt inom koncernen är inom bostadsklustret Uggleberget, Örgryte Torp och Näverlursgatan, inom lokalklustret återfinns projekt Högvakten, samlokalisering Kretslopp och vatten, Selma stad, Kajgarage Skeppsbron samt ett flertal projekt inom vision Älvstaden.

6.4 Kommunalförbund

Ekonomisk utveckling kommunalförbund

Belopp i mnkr	Utfall perioden	Aktuell budget perioden	Avvikelse utfall - budget	Prognos helår	Budget helår	Bokslut fg år
Räddningstjänsten i Storgöteborg	16,0	-1,3	17,3	10,3	0	3,3
Förvärvsbolag Göteborgs kommunalförbund	0,5	-	-	-	-	2,2
Minoritetsintresse	-4,9	0,4	-5,3	-3,1	0	-1,0
Totalt kommunalförbund	11,7	-0,9	12,0	7,2	0	4,6

Resultatet per augusti för Räddningstjänstförbundet uppgår till 16 mnkr, vilket är avsevärt bättre än budgeterade -1,3 mnkr. Prognosen för helåret visar ett resultat om 10 mnkr.

Det stora överskottet i resultatet per augusti innevarande år beror bland annat på intäkter för automatlarmsuppkopplingar och obefogade larm utöver budget, vakanta tjänster och

annan frånvaro, samt att vakanser i sig inneburit att man till exempel på fastighetssidan inte hunnit upphandla eller utföra vissa arbeten.

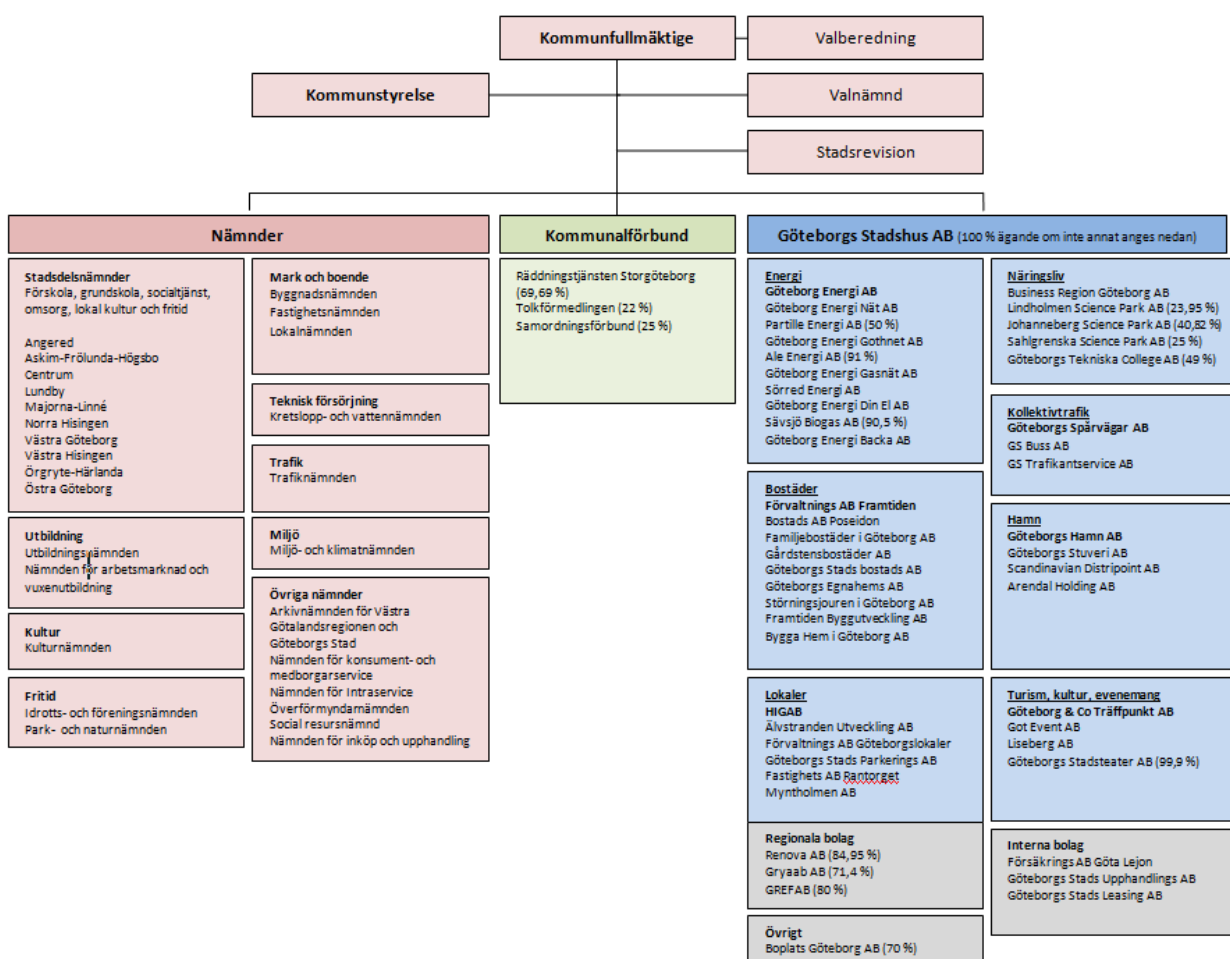
6.5 Göteborgs Stads organisation

Göteborgs Stads samlade verksamhet består av nämndorganisationen inom den kommunala sektorn som utgör en juridisk person, kommunal- och samordningsförbund, tolkförmedlingen samt bolagssektorn under modern Göteborgs Stadshus AB.

- Verksamheten inom Göteborgs Stads Upphandlings AB har 1 januari 2017 övergått från bolaget till ny nämnd, Nämnden för inköp- och upphandling.

Hitintills under verksamhetsåret har följande förändringar skett inom bolagsstrukturen och avseende ägarförhållanden:

- Inom energiklustret har Skövde Biogas AB, 556878-1560, avyttrats (ägendet var 51 %)
- Bygga Hem i Göteborg AB, 556643-7934, ingår numera som bolag direkt under moderbolaget Förvaltnings AB Framtiden (tidigare under Göteborgs Egnahems AB)
- Göteborg & Co Kommuntressent AB, 556427-8751, har fusionerats med Göteborg & Co Träffpunkt AB
- Göteborg & Co Träffpunkt AB har blivit helägt (från tidigare 99,16 %)
- AB Gothenburg European Office, 556131-3114, har fusionerats med Göteborgs Stadshus AB

7 Finansiella räkenskaper för koncernen och kommunen

7.1 Resultaträkning

Mnkr	Not	Kommunen					Sammanställd redovisning		
		Aug 2017	Aug 2016	Prog helår	Budg helår	Boksl 2016	Aug 2017	Aug 2016	Boksl 2016
Verksamhetens intäkter	7	6 858	6 543	10 600	8 815	10 328	16 951	17 049	26 088
Verksamhetens kostnader	7	-24 645	-23 448	-38 580	-38 201	-36 963	-31 163	-30 031	-47 437
Jämförelsestörande verksamhetsposter	1	0	0	0	0	0	-2	-4	0
Avskrivningar och nedskrivningar	7	-928	-812	-1 403	-1 040	-1 227	-2 781	-2 642	-4 052
Verksamhetens nettokostnader		-18 715	-17 717	-29 383	-30 426	-27 862	-16 995	-15 628	-25 401
Skatteintäkter	2	17 657	16 678	26 485	26 434	25 109	17 657	16 678	25 109
Kommunal-ekonomisk utjämning mm.	2	2 470	2 478	3 786	3 609	3 847	2 470	2 478	3 847
Finansiella intäkter		261	279	1 145	1 190	406	22	24	147
Finansiella kostnader	7	-368	-380	-516	-607	-562	-624	-697	-1 028
Resultat före extraordinära poster		1 305	1 338	1 517	200	938	2 530	2 855	2 675
Extraordinära intäkter		-	-	-	-	-	-	-	-
Extraordinära kostnader		-	-	-	-	-	-	-	-
Aktuell och uppskjuten skatt	7	-	-	-	-	-	-93	-353	-331
Minoritetsandel		-	-	-	-	-	-23	-17	-21
Årets resultat		1 305	1 338	1 517	200	938	2 414	2 485	2 323

7.2 Balansräkning

Mnkr	Not	Kommunen			Sammanställd redovisning	
		Aug 2017	Aug 2016	Boksl 2016	Aug 2017	Boksl 2016
TILLGÅNGAR						
ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR						
		5	11	14	206	252
Immateriella anläggningstillgångar						
Materiella anläggningstillgångar	7	25 838	20 916	24 441	82 608	80 395
Finansiella anläggningstillgångar		30 826	27 776	26 771	3 470	454
Summa anläggningstillgångar		56 669	48 703	51 226	86 284	81 101
OMSÄTTNINGSTILLGÅNGAR						
Förråd, lager och exploateringsfastigheter		681	534	564	1 047	1 154
Kortfristiga fordringar		14 246	13 120	15 590	5 274	5 582
Kortfristiga placeringar		-	-	-	-	-
Kassa och bank		260	438	850	589	1 320
Summa omsättningstillgångar		15 187	14 092	17 004	6 910	8 056
Summa tillgångar		71 856	62 795	68 230	93 194	89 157
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER						
EGET KAPITAL						
-varav årets resultat	7	21 538	20 572	20 233	30 881	28 465
MINORITETSINTRESSE		-	-	-	270	255
AVSÄTTNINGAR						
Avsättningar för pension och liknande förpliktelser	3	2 672	2 486	2 561	4 048	3 943
Uppskjuten skatteskuld		-	-	-	3 504	3 502
Övriga avsättningar	4	834	935	870	1 363	1 419
Summa avsättningar		3 506	3 421	3 431	8 915	8 864
SKULDER						
Långfristiga skulder	7	33 922	25 073	29 766	36 204	30 851
Kortfristiga skulder		12 890	13 729	14 800	16 924	20 722
Summa skulder		46 812	38 802	44 566	53 128	51 573
Summa eget kapital, avsättningar och skulder		71 856	62 795	68 230	93 194	89 157

		Kommunen			Sammanställd redovisning	
Borgensförbindelser, pensionsförpliktelser och ansvarsförbindelser som inte tas upp i balansräkningen	5-6	15 779	16 595	16 927	12 507	13 868

Borgensförbindelse mm består av not 5 och 6 samt operationella leasingavtal (ej i not).

7.3 Noter

1. Jämförelsestörande poster

Mnkr	Kommunen		
	Aug 2017	Aug 2016	Boksl 2016
Intäkter			
Återföring utvecklingsfond	11	61	106
Summa jämförelsestörande intäkter	11	61	106
Kostnader			
Användning utvecklingsfond	-11	-61	-106
Summa jämförelsestörande kostnader	-11	-61	-106
Summa jämförelsestörande poster	0	0	0

2. Skatteintäkter, kommunalekonomisk utjämning mm

Mnkr	Kommunen		
	Aug 2017	Aug 2016	Boksl 2016
a) Kommunala skatteintäkter			
Preliminära skatteintäkter innevarande år	17 771	16 799	25 199
Preliminär slutavräkning innevarande år	-144	-107	-113
Slutavräkning föregående år	30	-14	23
Summa kommunala skatteintäkter	17 657	16 678	25 109
b) Kommunalekonomisk utjämning m m			
Inkomstutjämning	1 885	1 896	2 844
Strukturbidrag	-	-	-
Kostnadsutjämning	-210	-201	-302
Regleringsbidrag/avgift	-4	-12	-19
LSS-utjämning	100	58	87
Generella bidrag från staten	169	227	471
Kommunal fastighetsavgift	530	510	766
Summa kommunalekonomisk utjämning m m	2 470	2 478	3 847
Summa skatteintäkter och kommunalekonomisk utjämning	20 127	19 156	28 956

3. Avsättningar för pensioner

Mnkr	Kommunen		
	Aug 2017	Aug 2016	Bokslut 2016
Förmånsbestämd ålderspension	2 129	1 970	2 036
Avtalspension, visstidspension mm	21	31	25
Summa pensioner	2 150	2 001	2 061
Löneskatt	522	485	500
Summa pensioner och löneskatt	2 672	2 486	2 561

4. Övriga avsättningar

Mnkr	Kommunen		
	Aug 2017	Aug 2016	Bokslut 2016
Västsvenska paketet och övrig infrastruktur	775	810	794
Utvecklingsfond	34	90	45
Övrigt	25	35	31
Summa övriga avsättningar	834	935	870

5. Borgensförbindelser

Mnkr	Kommunen		
	Aug 2017	Aug 2016	Bokslut 2016
För lån och pensionsåtaganden			
Borgensförbindelser egna bolag	4 022	3 828	3 790
Summa borgensförbindelser egna bolag	4 022	3 828	3 790
Övriga borgensförbindelser			
Borgensförbindelser övrigt	737	734	737
Summa borgensförbindelser övrigt	737	734	737
Summa borgensförbindelser	4 759	4 562	4 527

6. Pensionsförpliktelser som inte har tagits upp bland skulder eller avsättningar

Mnkr	Kommunen		
	Aug 2017	Aug 2016	Bokslut 2016
Pensionsförpliktelser	8 870	9 065	8 929
Summa totala pensionsförpliktelser	8 870	9 065	8 929
Särskild löneskatt	2 150	2 197	2 166
Summa pensionsförpliktelser och särskild löneskatt	11 020	11 262	11 095

7. Effekter av ändrade redovisningsprinciper mm

Mnkr	Kommunen		Sammanställd redovisning			
	Aug 2016	+/-	Aug 2016	Aug 2016	+/-	Aug 2016
RESULTATRÄKNING, utdrag						
Verksamhetens intäkter, Anslutningsavgifter		-			-25	
Verksamhetens intäkter, Gatukosters och invbidr		11			11	
S:a Verksamhetens intäkter	6 532	11	6 543	17 063	-14	17 049
Verksamhetens kostnader, Leasing		198			0	
S:a Verksamhetens kostnader	-23 646	198	-23 448	-30 031	0	-30 031
Avskrivningar och nedskrivningar, Gatukosters och invbidr		-11			-11	
Avskrivningar och nedskrivningar, Leasing		-190			-	
S:a Avskrivning och nedskrivning	-611	-201	-812	-2 631	-11	-2 642
Finansiella kostnader, Leasing		-8			0	
S:a Finansiella kostnader	-372	-8	-380	-697	0	-697
Aktuell och uppskjuten skatt, Anslutningsavgifter		-			5	
S:a Aktuell och uppskjuten skatt		-		-358	5	-353
Årets resultat	1 338	0	1 338	2 505	-20	2 485
	Boksl 2016	+/-	Boksl 2016	Boksl 2016	+/-	Boksl 2016
TILLGÅNGAR, utdrag						
ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR, utdrag						
Materiella anläggningstillgångar, Gatukosters och invbidr		1 303			1 303	
Materiella anläggningstillgångar, Försäljning		-			17	
Summa materiella anläggningstillgångar	23 138	1 303	24 441	79 075	1 320	80 395
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER, utdrag						
EGET KAPITAL, utdrag						
Ingående eget kapital, Försäljning		-			17	
Ingående eget kapital, Gatukosters och invbidr		61			61	

Summa Eget kapital	20 172	61	20 233	28 387	78	28 465
SKULDER, utdrag						
Långfristiga skulder, Gatukosters och invidr		1 242			1 242	
Summa skulder	28 524	1 242	29 766	29 609	1 242	30 851

7.4 Redovisningsprinciper

Redovisningsprinciper

En av redovisningens viktigaste uppgifter är att ge relevant information om verksamhetens finansiella resultat och ekonomiska ställning för att underlätta styrning och uppföljning av verksamheten. För att det ska kunna ske måste olika redovisningsprinciper beskrivas på ett öppet och informativt sätt. Den kommunala redovisningen regleras av Kommunallagens kapitel åtta samt Lag om kommunal redovisning. Därutöver lämnar Rådet för kommunal redovisning (RKR) rekommendationer för kommunsektorns redovisning.

I årsredovisningen för 2016 framgår de redovisningsprinciper som tillämpas. Samma principer tillämpas i denna delårsrapport förutom nedanstående avvikelser.

Komponentredovisning av materiella anläggningstillgångar

Komponentredovisning av anläggningstillgångar (utifrån RKR 11.4 Materiella anläggningstillgångar) tillämpas från och med 2017 för byggnader och tekniska anläggningar vid nyanskaffning. Som en följd av detta har ingående komponenter olika avskrivningstid utifrån bedömning av faktisk nyttjandetid. Modellen används även på befintliga anläggningar vid återanskaffning och vid tillkommande komponenter. En annan effekt av ändringen är att poster som tidigare klassificerades som driftkostnad för löpande underhåll nu hanteras som reinvestering.

Jämförelsetal för förändringen mellan drift och investering för 2016 är inte möjliga att beräkna men i budget för 2017 har på helårsbasis ca 240 mnkr överförts från drift- till investeringsbudget. Effekten på årets avskrivningskostnad från den nya principen bedöms som mindre eftersom den enbart påverkas av innevarande års aktivering. Omräkning har därför inte heller skett av motsvarande avskrivningskostnad för 2016.

Bruttoredoisning av investeringsinkomster för materiella anläggningstillgångar

Enligt RKR 18.1 Intäkter från avgifter, bidrag och försäljning och RKR:s skrift Redovisning av kommunal markexploatering ska en avgift eller ett bidrag som är hänförligt till en investering intäktas föras på ett sätt som återspeglar investeringens nyttjande och förbrukning.

Göteborgs Stad ändrade princip till att bruttoredovisa bidrag och gatukostnadsersättningar i nya projekt för exploatering och investering från och med 2013. Tidigare reducerade inkomsterna anläggningens värde på tillgångssidan. För projekt påbörjade före 2013 tillämpades då fortsatt de äldre redovisningsprinciperna. Från och med 2017 tillämpar Göteborgs Stad bruttoredoisning för bidrag och gatukostnadsersättningar. Inkomsten tas upp som en skuld som sedan periodiseras över anläggningstillgångens nyttjandeperiod.

Rättning av utfall från och med 2010/2011 har gjorts i jämförelsetal för utgående balans för 2016. Totalt har tillgångarna ökat med 1 303 mnkr samtidigt som eget kapital och långfristig skuld har ökat med 61 mnkr respektive 1 242 mnkr. I resultaträkningen för perioden januari till augusti 2016 har 8/12-delar av 2016 års utfall använts som

jämförelsevärden.

Övrigt

I den sammanställda redovisningen har ingen periodisering gjorts av de anslutningsavgifter som intäktsförs direkt av Göteborg Energi. Det har inte heller skett någon bedömning av behov av omklassificering/återställning i den sammanställda redovisningen för årets nya avsättningar och nedskrivningar. Detta görs endast vid årsbokslut.

Princip om avrundning av siffror

Respektive post i tabeller och sammanställningar avrundas på ett korrekt sätt vilket innebär att totalsummor ibland inte blir lika med summan av samtliga poster.

7.5 Finansiella nyckeltal - kommunen

Procent	Aug 2017	Aug 2016	Boksl ut 2016
Driftkostnadsandel			
-varav verksamhetens intäkter och kostnader (netto)	88,4%	88,2%	92,0%
-varav planenliga avskrivningar	4,6%	4,2%	4,2%
-varav finansnetto	0,5%	0,5%	0,5%
-varav jämförelsestörande engångsposter	0,0%	0,0%	0,0%
Årets resultat exkl. jämförelsestörande poster / Skatteintäkter och kommunalekonomisk utjämning	6,5%	7,0%	3,2%
Årets resultat / Skatteintäkter och kommunalekonomisk utjämning	6,5%	7,0%	3,2%
Skattefinansieringsgrad av nettoinvesteringar	141%	177%	96%
Investeringsvolym/bruttokostnader	6%	5%	6%
Soliditet enligt balansräkningen	30%	33%	30%
Total skuld- och avsättningsgrad	70,0%	67,2%	70,3%
varav avsättningsgrad	5%	5%	5%
varav kortfristig skuldsättningsgrad	18%	22%	22%
varav långfristig skuldsättningsgrad	47%	40%	44%
Kassalikviditet	113%	99%	111%

Jämförelsesiffror för 2016, augusti avseende resultaträkning och bokslut avseende resultat- och balansräkning, är justerade utifrån rättning enligt not 7.

Definitioner

Aktualiseringsgrad:

Den andel av personakterna för anställd personal som är uppdaterad med avseende på tidigare pensionsgrundande anställningar.

Anläggningstillgångar:

Tillgångar som är avsedda för stadigvarande bruk i verksamheten, till exempel byggnader. Kan även vara immateriella så som goodwill eller finansiella som till exempel aktier.

Avkastning på eget kapital (1) respektive totalt kapital (2):

1/ Årets resultat i procent av eget kapital.

2/ Verksamhetens nettokostnad plus finansiella intäkter i procent av totala tillgångar.

Avskrivning enligt plan:

En anläggningstillgångs totala utgift fördelas ut som kostnader över det antal år som tillgången beräknas nyttjas i verksamheten.

Balanskrav:

Kommunsektorns balanskrav innebär att kommuner och landsting ska upprätta budgeten för nästa kalenderår så att intäkterna överstiger kostnaderna.

Balansräkning:

En sammanställning av tillgångar, eget kapital, avsättningar och skulder på balansdagen, det vill säga redovisningsperiodens sista dag 31/12.

Derivatinstrument:

Finansiellt instrument vars värde beror på en annan, underliggande vara. Derivatinstrument används för att hantera kurs- och ränterisker. Vanliga derivatinstrument är optioner, terminer och swappar.

Driftkostnadsandel:

Löpande kostnader i procent av skatteintäkter och kommunalekonomisk utjämning.

Eget kapital:

Skillnaden mellan tillgångar och skulder utgör eget kapital och visar hur stor del av tillgångarna som inte finansierats med lån.

Eliminering:

Innebär att interna poster tas bort, så att uppgifter om intäkter, kostnader, fordringar och skulder endast innehåller för organisationen externa poster.

Emission:

När vi ger ut nya obligationer/certifikat till försäljning

Finansiella nettotillgångar:

(Finansiella anläggningstillgångar, exklusive aktier och andelar + omsättningstillgångar) – (kortfristiga + långfristiga skulder).

Finansnetto:

Skillnad mellan posterna finansiella intäkter och finansiella kostnader i resultaträkningen.

Investeringar / bruttokostnader:

Bruttoinvesteringar / verksamhetens kostnader, respektive nettoinvesteringar / verksamhetens kostnader.

Kassaflödesanalys:

Visar in- och utbetalningar för stadens verksamheter. Summan av in- och utbetalningar utgör årets totala kassaflöde.

Kassalikviditet:

(Kortfristiga fordringar + kortfristiga placeringar + kassa och bank) / kortfristiga skulder.

Minoritetsandel och minoritetsintresse:

I den sammanställda redovisningen justeras resultat (minoritetsandel) och eget kapital (minoritetsintresse) för de bolag som inte ägs till 100 procent, utifrån faktiskt ägd andel.

Motpartsrisk:

Motpartsrisk avser risken att motparten i en transaktion inte kan fullgöra sina betalningsförpliktelser eller förpliktelser att leverera andra säkerheter.

Nettokostnadsutveckling exklusive jämförelsestörande poster:

Utveckling av intäkter jämfört med kostnader, exklusive skatteintäkter och kommunalekonomisk utjämning, jämförelsestörande och extraordinära poster.

Omsättningstillgångar:

Tillgångar som inte innehas för stadigvarande bruk utan förbrukas i samband med framställningen av produkten eller tjänsten eller på annat sätt används i verksamheten.

Poster inom linjen:

Detta är ett redovisningsbegrepp som innebär att ställda säkerheter och ansvarsförbindelser inte ska ingå som skuld eller avsättning i balansräkningen utan ska anges som information i direkt anslutning därtill.

Resultaträkning:

En sammanställning av resultatkonton i bokföring, det vill säga verksamhets intäkter och kostnader som ger som saldot periodens resultat (vinst/förlust eller över-/underskott).

Ränteswap:

Avtal mellan två parter om en utväxling eller ett byte av räntebetalningar under en given löptid.

Skattefinansieringsgrad av investeringar:

(Resultat före extraordinära poster + avskrivningar) / bruttoinvesteringar, respektive (resultat före extraordinära poster + avskrivningar) / nettoinvesteringar.

Skatteintäktsutveckling:

Utveckling av skatteintäkter och kommunalekonomisk utjämning.

Soliditet enligt balansräkningen:

Eget kapital / summa tillgångar.

Total skuld- och avsättningsgrad:

Avsättningar / summa tillgångar, resp. kortfristiga skulder / summa tillgångar, resp. långfristiga skulder / summa tillgångar.

7.6 Resultatredovisning nämnder

mkr	Utfall jan-aug	Budget jan-aug	Prognos helår	Prognos helår (fg)	Budget helår	Utfall fg år
STADSELSNÄMNDER						
Angered	58,5	39,2	0,0	0,0	0,0	5,4
Askim-Frölunda-Högsbo	56,4	43,7	10,0	10,0	10,0	0,8
Centrum	13,6	10,3	-7,0	-7,0	-7,0	5,4
Lundby	1,9	26,3	-8,4	0,0	-8,4	0,0
Majorna-Linné	36,3	33,3	0,0	0,0	0,0	12,3
Norra Hisingen	11,7	26,4	-6,0	-4,3	0,0	3,6
Västra Göteborg	23,0	33,1	-31,0	-12,0	-12,0	13,3
Västra Hisingen	68,4	59,4	0,0	0,0	0,0	2,6
Örgryte-Härlanda	10,3	31,3	-8,0	0,0	0,0	-21,5
Östra Göteborg	22,4	36,2	0,0	0,0	0,0	34,5
Resursnämndsuppgifter	11,1	3,2	1,7	0,5	0,5	0,1

mkr	Utfall jan-aug	Budget jan-aug	Prognos helår	Prognos helår (fg)	Budget helår	Utfall fg år
SUMMA STADSDELSNÄMNDER	313,4	342,6	-48,8	-12,8	-16,9	56,4
FACKNÄMNDER MED SÄRSKILD INRIKTNING						
Byggnadsnämnden	7,8	-3,7	0,0	0,0	0,0	-3,0
Fastighetsnämnden	35,1	14,2	17,0	-20,2	0,0	3,6
Idrotts- och föreningsnämnden	28,2	-1,5	11,0	0,0	0,0	10,8
Kommunledning	27,7	13,0	1,5	7,0	0,0	8,5
Kulturnämnden	13,1	9,8	-1,7	-2,5	-2,5	0,5
Lokalnämnden	5,0	-8,1	2,3	0,0	0,0	1,4
Miljö- och klimatnämnden	10,9	3,3	4,7	1,9	0,0	1,9
Nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning	27,6	0,7	0,0	0,0	0,0	25,3
Nämnden för inköp och upphandling	5,0	0,0	7,0	0,1	0,0	0,0
Nämnden för intraservice	32,7	9,6	0,0	0,0	0,0	0,0
Nämnden för konsument och medborgarservice	8,2	2,2	1,0	0,0	0,0	1,9
Park- och naturnämnden	8,2	-0,7	2,0	2,0	0,0	2,8
Sociala resursnämnden	44,0	25,8	-6,5	-30,0	-6,5	6,3
Trafiknämnden	75,2	24,2	19,8	32,3	1,7	22,1
Trafiknämnden ; Färdtjänst	13,0	6,4	4,0	1,5	2,0	10,7
Utbildningsnämnden	88,0	59,7	0,0	-12,2	-12,2	30,6
Valnämnden	0,4	0,2	0,0	0,0	0,0	0,2
FACKNÄMNDER MED TAXEFINANSIERAD VERKSAMHET						
Kretslopps- och Vattennämnden	26,8	30,3	51,3	29,7	29,9	28,5
ÖVRIGA FACKNÄMNDER OCH ANSLAG						
Arkivnämnden	6,9	0,4	3,0	0,0	0,0	5,3
Fastighetsnämnden; transfereringar	4,7	0,0	0,5	0,0	0,0	-5,2
Idrotts- och föreningsnämnden: studieförbunden	-1,0	-1,1	0,0	0,0	0,0	0,0
Revisorskollegiet	3,4	2,7	0,0	0,0	0,0	0,0
Trygg vacker stad	2,8	0,0	1,0	0,0	0,0	0,9
Överförmyndarnämnden; arvoden	-14,2	0,0	-7,0	-6,1	0,0	-7,2
SUMMA FACKNÄMNDER	459	187	111	3	12	146

7.7 Investeringsredovisning nämnder

Belopp i mkr	Utfall perioden	Prognos helår	Prognos helår (fg rapport)	Budget helår	Prognos 2016-2019	Budget 2016-2019
Fastighetsnämnden						
Inkomster	5	11	68	67	86	186
Utgifter	179	317	531	324	1 125	1 005
Nettoinvesteringar	174	305	463	257	1 039	819
Idrotts- och föreningsnämnden						
Inkomster	0	0	0	0	1	0
Utgifter	58	143	172	172	591	646
Nettoinvesteringar	58	143	172	172	591	646
Krettslopp och vattennämnden						
Inkomster	47	0	0	0	68	68
Utgifter	246	478	528	531	2 029	2 029
Nettoinvesteringar	199	478	528	531	1 961	1 961
Lokalnämnden						
Inkomster	4	0	0	0	3	3
Utgifter	851	1 523	1 656	1 895	6 948	8 511
Nettoinvesteringar	847	1 523	1 656	1 895	6 945	8 508
Park och naturnämnden						
Inkomster	2	2	0	0	0	0
Utgifter	40	92	90	86	327	324
Nettoinvesteringar	38	90	90	86	327	324
Trafiknämnden						
Inkomster	239	501	455	408	1 981	2 253
Utgifter	508	1 327	1 684	1 763	7 348	6 337
Nettoinvesteringar	269	825	1 229	1 355	5 367	4 084
Totalt Nämnder						
Inkomster	298	515	523	474	2 138	2 510
Utgifter	1 882	3 878	4 660	4 771	18 368	18 852
Nettoinvesteringar	1 584	3 363	4 137	4 297	16 230	16 342
Kommunövergripande investeringsutrymme						
	0	0	0	0	0	600
Totalt kommunen						
Inkomster	298	515	523	474	2 138	2 510
Utgifter	1 882	3 878	4 660	4 771	18 368	19 452
Nettoinvesteringar	1 584	3 363	4 137	4 297	16 230	16 942